

ZVEZA ZDRUŽENJ BORCEV ZA VREDNOTE NOB SLOVENIJE

OKTOBER 2011

številka 3

Sporočila

ČRETA,
1. oktober 2011

CERJE,
17. september 2011

SEJA GO,
27. september 2011

DROBNIČ,
9. oktober 2011

VSEBINA ★ Sporočila št. 4, oktober 2011

GOVOR PREDSEDNIKA ZVEZE JANEZA STANOVNIKA NA KONSTITUTIVNI SEJI GLAVNEGA ODBORA 27. 9. 2011	2	SESTAVA NOVOIMENOVANEGA SVETA ZB.....	20
IZJAVA GLAVNEGA ODBORA O STANJU NARODA IN DRŽAVE	7	SESTAVA NOVOIMENOVANIH DELOVNIH TELES IN PREDSTAVNIKOV ZVEZE V DRUGIH ORGANIH	20
BISTVENI POVZETKI IZ RAZPRAVE NA SEJI GLAVNEGA ODBORA ZZB NOB SLOVENIJE 27. 9. 2011	9	VREDNOTENJE NOB PO RAZISKAVAH SLOVENSKEGA JAVNEGA MNENJA	22
POIMENOVANJE TITOVE CESTE V LJUBLJANI	11	UVODNI DEL S 26. SEJE IZVRŠNEGA ODBORA ZB CELJE.....	30
BOGDAN OSOLNIK, ČLAN SVETA ZB, O OHRANJANJU VREDNOT NOB.....	12	AKADEMIJA DEMOKRACIJE NA RABU.....	30
DOPOLNITEV PRAVILNIKA O PRIZNANJIH ZZB NOB SLOVENIJE.....	14	22. ZASEDANJE STALNEGA ODBORA SVETOVNE VETERANSKE ORGANIZACIJE ZA EVROPSKE ZADEVE.....	31
PRIPOROČILO o krepitvi vloge pokrajinskih svetov ZB.....	14	MINISTRICA IN NAČELNIK GENERALŠTABA ČESTITALA GENERALU IVANU DOLNIČARJU OB VISOKEM OSEBNEM JUBILEJU.....	33
PRIPOROČILO o prerazporeditvi proslav in prireditev o dogodkih NOB.....	16	SPOMINSKA PRIREDITEV OB 68. OBLETNICI PRVEGA KONGRESA SLOVENSKE PROTIFAŠISTIČNE ŽENSKE ZVEZE V DOBRNICU PRI TREBNJEM.....	34
SKLEP O OSNOVAH IN MERILIH ZA RAZDELITEV PRORAČUNSKIH SREDSTEV ZA NALOGE V JAVNEM INTERESU.....	17	OBVESTILA	36
SESTAVA GLAVNEGA ODBORA Z NOVOIZVOLJENIM PRESEDSTVOM IN NADZORNIM ODBOROM ZVEZE OB ZAČETKU MANDATA 2011–2015.....	18	Ugodnosti naših članov v zdravilišču Laško in Wellness Parku Laško	36
		Ugodnosti naših članov v zdravilišču Terme Krka - v hotelih Talaso v Strunjanu	36

GOVOR PREDSEDNIKA ZVEZE JANEZA STANOVNIKA NA KONSTITUTIVNI SEJI GLAVNEGA ODBORA 27. 9. 2011

Živimo v nemirnem in nestabilnem svetu, polnem negotovosti, ob pomanjkanju vizije prihodnosti. Zveza borcev kot naslednica tradicije in vrednot OF in NOB je v nekem smislu vest naroda. ZZB je civilnodružbena organizacija s posebnim družbenim pomenom. Kot taka deluje v nacionalnem interesu predvsem z argumenti in zgledom. Javnost pričakuje nakazovanje poti iz sedanjih težav in vizijo prihodnosti.

Pred vami je predlog Izjave, ki jo je pripravilo Predsedstvo Zveze za razpravo na današnji skupščini. Moj namen je pojasniti motive in argumente, ki so vodili

predsedstvo, ko se je odločalo, da se obrne na članstvo in javnost. Ko znova prevzemam odgovornost predsednika organizacije, pa štejem za svojo dolžnost, da pred vami razgrnem osnovne smernice izzivov in delovanja organizacije v prihodnosti.

Ker prihodnost raste iz sedanjosti, ta pa je posledica dogajanja v preteklosti, moramo izhajati iz objektivne analize sedanjosti.

Najprej nekaj besed o Zvezi: sestavlja jo 77 združenj in društev s 705 krajevnimi organizacijami, 40 odborov enot in služb NOV in POS in šteje 47.000 članov; status vojnega veterana NOB ima 16.994 oseb, status vojnega invalida 1282 in status žrtve vojnega nasilja 50.537 oseb. Povprečno pripravimo na leto 350 proslav in 680 komemoracij, skupno z 250.000 udeleženci. V Sloveniji je 4800 spomenikov in spominskih znamenj o dogodkih in osebnostih iz NOB, ki so večinoma dobro vzdrževani. Posebej želim izpostaviti izredno skrb in pieteto Društva za vzdrževanje partizanskih

grobišč v Kočevskem rogu. Z druge strani pa sem ogorčen nad nezaslišanim vandalizmom, ki se je zgodil z odstranitvijo spomenika talcev v Gramozni jami v Ljubljani.

Veličastna proslava ob 70. obletnici ustanovitve OF letos spomladi na Prešernovem trgu v Ljubljani najbolje ilustrira množičnost organizacije in tudi odločnost ter zvestobo vrednotam antifašizma.

Sedanost je polna protislovij. Vlada je nedavno izgubila zaupnico v parlamentu in pred nami so predčasne volitve. ZZB je domoljubna organizacija, ki si postavlja ohranjanje in negovanje narodne identitete kot svoje temeljno programsko načelo. Zato smo in ostajamo ideološko pluralistični, do sedanjega strankarskega sistema pa smo skeptični. Iz vsakodnevne prakse namreč ugotavljamo, da so notranji odnosi v vseh strankah po inherentni logiki avtokratični in zato prihajajo v protislovje s sistemom predstavniške demokracije.

Demokratski deficit je danes bistvena slabost, ki prispeva k splošni krizi. Demokratične institucije se zlorabljajo in tako silijo sistem predstavniške demokracije v slepo ulico (referendumi, interpelacije, obstrukcije itd.). V takih razmerah se kaže ljudska demokracija, ki jo je OF zapisala na svoj programski prapor (temeljna točka OF št. 7), kot rešilna pot iz zagate. Ta pa zahteva civilnodružbeno sodelovanje in aktiviranje pri izvrševanju oblasti, ne pa samo udeležbo na volitvah enkrat na štiri leta. Poslanci morajo biti voljeni neposredno in morajo biti neposredno odgovorni svoji vesti in svojim volivcem.

Prav tako je protisloven na gospodarski položaj. Kot člani Evropske unije smo odprti in povezani z viharji, ki so zajeli svetovno gospodarstvo. In ker gresta dve tretjini vsega, kar proizvedemo, v izvoz, naše gospodarstvo nadproporcionalno čuti in doživlja svetovne potrese. V zadnjem času se naši časopisi in elektronski mediji polnijo z alarmantnimi novicami o tem, da v zadnjem letu padamo na svetovni lestvici »konkurenčnosti svobode v gospodarstvu« in finančne bonitete. Nihče pa se ne potrudi, da bi analiziral metodologijo institucij,

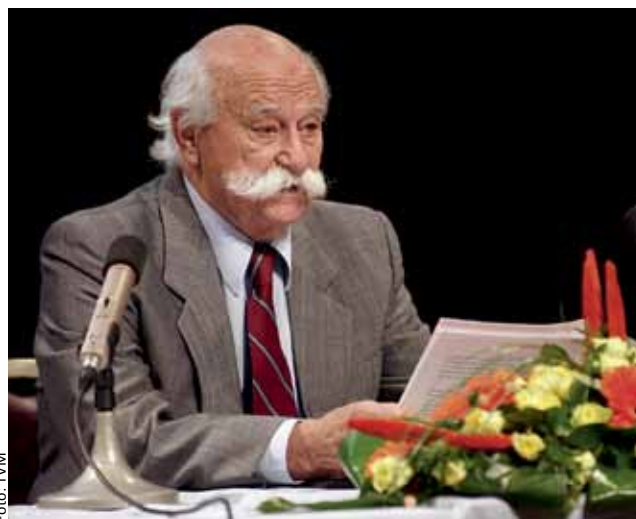

Foto: TVM

ki ustvarjajo te lestvice. Kako to, da izgubljamo konkurenčnost kar počez, ko se je pa naš izvoz blaga in storitev lani povečal za 7,9 % – ob splošnem povečanju BDP za 1,4 %, letos pa za 6,9 % – ob rasti proizvodnje za 1,5 %.

To je del posebne oblike hladne vojne, ki poteka v današnjem svetu: svetovni finančno-bančni sistem so reševali z masovnimi injekcijami milijard javnega denarja, kar je pripeljalo do nezaslišane zadolžitve največjih držav. Zdaj pa se skuša ta dolg poravnati, »socializirati«

z likvidacijo socialne države, ki se je v povojni dobi gradila pod pritiskom delovnih množic. Ustvarjanje »psihologije katastrofizma« je del te strategije.

Kritičen odnos do zlorab v svetovnih interesnih klubih pa ne pomeni nekritičnosti do resnih problemov, s katerimi se srečuje naše gospodarstvo. Brezposelnost je brez dvoma najresnejši problem našega gospodarstva: trenutno imamo 110.000 brezposelnih (12 % aktivnega prebivalstva). Politika zaposlovanja mora biti osnovna skrb naše ekonomske politike.

Problem našega gospodarstva ni samo gospodarska stabilnost, potrebno je predvsem prestrukturiranje gospodarstva. Uspešno smo prešli fazo industrializacije in smo zakorakali v fazo postindustrializirane družbe. Problem brezposelnosti je zato treba intenzivneje reševati s prekvalifikacijo, ne samo s socialno politiko.

Stečaji so v nekem smislu samo druga stran medalje brezposelnosti. In spet

protislovje: stečaji na eni strani, nova podjetja na drugi. Schumpeter je govoril, da je kapitalizem »kreativna destrukcija«. Žal je pri nas bolj pogosto »destrukcija« kot »kreativna«, tako da smo priče žalostnih prizorov odpuščenih delavcev brez plače in eksistence. To pa odpira vprašanje poslovne morale; problem, ki ga je treba zaostriti predvsem s pritiskom javnega mnenja, kar mora voditi do ustrezne zakonodaje.

Bistvo demokracije je namreč »vladavina prava«: zakoni morajo biti za vse enaki! In zlorabe morajo doživeti svoj epilog na sodišču. Nedopustno je, da nekdo ponaredi dokument in s tako potvorbo poda obtožbo proti predsedniku države ter da nato zadeva enostavno izpuhti, človek pa nadaljuje svojo politično kariero. Potem se pa sprašujemo, zakaj in kako to, da je politika izgubila ugled med prebivalstvom!

Protislovja v politiki in gospodarstvu se logično odražajo v stanju duha v družbi in narodu. V letu 2009 so bili dohodki slovenskih gospodinjstev po oceni Evrobarometra med vsemi državami v EU najbolj enakomerno razdeljeni (slovenska gospodinjstva z najvišjimi dohodki so imela v povprečju 3,2-krat višji razpoložljivi dohodek kot gospodinjstva z najnižjimi dohodki. Povprečno evropsko gospodinjstvo v najvišjem dohodkovnem razredu pa je imelo 4.9-krat višji dohodek od najnižjega.)

Medtem ko nam po eni strani statistika prikazuje na videz rožnato sliko blaginje (osebni avto poseduje kar 81 % gospodinjstev, barvni televizor kar 97 %, hladilnik 98 %, pralni stroj 96 %, zamrzovalno skrinjo 81 % in glasbeno hi-fi napravo 51 %; povprečni dohodek na prebivalca znaša 18.052 evrov na letni ravni oziroma 88 % evropskega povprečja), pa tendenca povečevanja praga revščine na drugi strani kaže skrb zbujajočo podobo (medtem ko je stopnja tveganja revščine leta 2002 izkazovalo vsega 9 % gospodinjstev, se je ta leta 2008 povzpela na 12 %). Drži, da je stopnja tveganja revščine pri nas še vedno pod evropskim povprečjem, vendar to ni razlog za samozadovoljno brezbržnost. »Revščina kjerkoli je nevarnost za napredek vsepovsod,« opozarja

Mednarodna organizacija dela.

In če se po tej površni sliki sedanjosti ozremo v prihodnost, moramo predvsem ugotoviti, da vse projekcije najuglednejših svetovnih institucij – naj gre za OECD, IMF, Svetovno banko, BIS ali pa OZN – ne dajejo osnove za optimizem. Velika razprava, ali se bo recesija iz leta 2008/09 razvila v enojni ali dvojni »v« na grafikonu, se končuje z ugotovitvijo, da bo najverjetneje razvoj pripeljal do »nestabilnega valovanja«. Eksplozija predimenzioniranega svetovnega finančnega balona, ki se je kaj hitro prelila v realni sektor s padcem proizvodnje, zaposlenosti in investicij, se bo, kot kaže, nadaljevala. Tudi Kitajska in dežele BRIC ne bodo mogle izvleči starejših industrijskih dežel iz krize zaradi prezadolitve. Pa tudi nas dejstvo, da smo z neposredno zadolženostjo javnega sektorja pod evropskim povprečjem, nikakor ne more navdajati z optimizmom. Ne morem pa si kaj, da ne bi opozoril na žongliranje s statistiko, ki smo mu vsak dan izpostavljeni v medijih. Vsak dan slišimo, da smo se v zadnjih treh letih zadolževali trikrat hitreje kot Evropska unija (od leta 2007 do 2011 se je naš javni dolg povečal od 23 na 45 % BDP, kar pomeni za 96 %; v Evropski uniji pa od 66 % na 88 % BDP oziroma za 33 %; v resnici se je tako v prvem kot v drugem primeru javni dolg povečal za 22 enot, samo da je bila izhodiščna točka EU trikrat večja kot naša!). Zadolženost podjetij je namreč tolikšna, da je naša skupna zunanja zadolženost že 108 % BDP. Ekonomska politika se tako nahaja pred usodno dilemo: zmanjševanje proračunskih izdatkov s ciljem zapiiranja proračunskega primanjkljaja, plačilno-bilančnega primanjkljaja in zmanjševanja celotne zadolžitve neizbežno vodi do zmanjševanja porabe in investicij, to pa do zmanjševanja gospodarske rasti. Deficitno financiranje pa vodi v bankrot. Tako se v strokovnih krogih čedalje več govori o nevarnosti »japonskega sindroma«, kar pomeni, da nihče nikomur več ne verjame, kar preprečuje učinkovitost vladne finančne ali druge politike. Če je točna ugotovitev, da gospodarjem državne ekonomske in finančne

politike zadeve polzijo iz rok, potem dobivajo civilnodružbene organizacije in institucije še odgovornejšo vlogo za narodovo usodo.

Tako prihajam do bistva načina prihodnjega razvoja. Napredek nas je pripeljal do točke »rasti brez nove zaposlenosti«: stroj prevzema delo, ki ga je prej opravljal človek ob intenzivnem izkoriščanju energije in izvorov.

Hkrati pa »rast brez razvoja« onesnažuje okolje in izpodkopava naravne pogoje gospodarjenja in povečuje obremenitev okolja, kar zmanjšuje blaginjo. Okoljevarstvena problematika tako postaja ključni element tradicionalne materialne proizvodnje. Če pogledamo končno porabo energije v preteklem desetletju, potem vidimo, da smo na koncu desetletja porabili v prometu za dvakrat več energije kot ob začetku, celotna poraba energije pa se je povečevala za 2,2 % letno. Ob tem moramo še vedeti, da proizvodnja in poraba energije najbolj obremeni okolje in povzroča celo podnebne spremembe. Trajnostni razvoj je zato imperativ ekonomske politike prihodnosti.

Kvalitativni razvoj – in ne samo kvantitativna rast – pa pomeni spreminjanje strukture gospodarstva. Katastrofa, ki jo prav zdaj doživlja predimenzionirano gradbeništvo (ki je samo v prvi polovici letošnjega leta doživelo zmanjšanje svoje realizacije za 28,6 %), dokazuje resnost problemov, ki so pred nami. Preteklega pol stoletja smo preživeli nekako tako kot Molierov gospod Jourdain, ki je »celo življenje govoril prozo, pa se tega niti zavedal ni«. Tako smo tudi mi iz agrarne ekonomije pred drugo svetovno vojno (z 60 % zaposlenosti v kmetijstvu in gozdarstvu) prišli v industrijsko družbo (s pretežno industrijsko zaposlenostjo v drugi polovici preteklega stoletja), zdaj pa smo pred izzivom postindustrijske družbe. Ta strukturni premik imenujemo »družba znanja«. In tu se srečujemo s protislovjem: Slovenija v Evropi relativno največ vlaga v vzgojo in izobrazbo; smo dežela, ki je v šolskem letu 2009/10 imela 115.000 študentov terciarnega izobraževanja, kar pomeni trikrat več kot 1991/92; smo dežela, v kateri

največ učencev izdelava razred z odličnim uspehom; smo pa tudi dežela, ki jo poročilo OECD svari pred neracionalnim trošenjem sredstev za izobraževanje, in smo prav tako dežela, ki ustvarja presežek humanistično usmerjenih diplomantov, ki so težko zaposljivi. Danes imamo le 18 % odraslega prebivalstva, ki je končalo samo osnovno šolo (pred 20 leti je bilo takih kar 41 %), srednješolsko izobrazbo je danes končalo 59 % (medtem ko 1990 samo 12 %), visokošolsko izobrazbo pa ima 23 % prebivalstva (leta 1990 pol manj - 12 %). Človeški kapital za družbo znanja imamo (HDI – kompleksno merjenje stopnje človeškega razvoja, ki ga izvaja Svetovna banka – nas uvršča v svetovni vrh), državna razvojna politika pa se mora odločneje kot doslej usmeriti v prestrukturiranje za »družbo znanja«. Le tako bomo lahko reševali problem zaposlovanja mladih, ki je rakava rana naše današnje družbe.

Finančno-bančni sektor je verjetno druga črna luknja naše gospodarske prihodnosti. Naša gospodinjstva so še vedno varčna: kar 22 % razpoložljivega dohodka varčujemo. Ta sredstva se stekajo v banke, ki so pa v »krču«, ker so si iz preteklosti nabrале preveč »slabih« terjatev.

In med zadnjimi po vrsti – ne pa tudi po pomenu – je administrativni problem. Ne bom ponavljal zgodbe o predimenzioniranosti naše uprave (skupna zaposlenost v Sloveniji leta 2010 je bila za 2,4 % manjša kot ob osamosvojitvi, zaposlenost v sektorju države se je pa istočasno povečala za 41 % - od 112.000 na 158.000 leta 2010). Zaposlenost v javnem sektorju, ki je znašala pred dvajsetimi leti 12 % celotne zaposlenosti, se je do danes povečala na 17 %. Ni moj namen govoriti o številkah, niti absolutnih pa tudi ne mednarodno primerljivih. Ob pogledu v prihodnost moramo ugotoviti edino to, da je nujno treba povečati učinkovitost in poenostavitev uprave pa tudi drugih javnih služb.

Stanje duha na Slovenskem, ki se kaže navzven v gospodarski in politični krizi, je v veliki meri pogojeno in povzročeno z notranjo cepitvijo. Medvojni razdor se je v

dvajsetih letih po osamosvojitvi še poglobljaj. Pod geslom sprave, ki želi vzpostaviti ravnotežje krivde za preteklost, je potekala nezaslišana revizija zgodovine in kriminalizacija narodnoosvobodilnega boja. (Pod imenom Sprava deluje v okviru ministrstva za pravosodje nekakšen študijski center, ki se ukvarja izključno s propagando proti NOB in rehabilitacijo kolaboracije; v kriminalističnem oddelku policije deluje projekt »sprava«, ki se ukvarja izključno s kriminalizacijo narodnoosvobodilnih borcev. Na ministrstvu za obrambo deluje Vikariat Katoliške cerkve, ki je objavil zbornik, ki razglša kolaborantsko domobranstvo za »odporniško vojsko«, itd.). Dvajset let intenzivne kampanje za revizijo zgodovine in rehabilitacijo medvojnne kolaboracije ima za posledico uveljavljanje stereotipov, ki namesto zgodovinskih dejstev širijo laži. Praznik OF so prekrstili v praznik »odpora proti okupatorju«, domobranca so razglasili za odporne proti komunizmu, partizanstvo pa za totalitarizem. Praznik priključitve Primorske so prekrstili v »vrnitev Primorske« samo zato, da bi zabrisali dejstvo ljudskega odpora in nas tako pripeljali v absurdno situacijo, da država uradno slavi razkosanje Primorske namesto njenega boja za osvoboditev in priključitev matični domovini. Ko sem ob 70. obletnici OF pozval mladino, »da stopi pod partizanske prapore« in s partizansko samozavestjo rešuje današnje probleme, so pohiteli in v javnosti razglšati, da sem pozval pod prapore državljanske vojne. Narodove prihodnosti ni mogoče graditi na živem pesku laži. Državljanska in narodna pomiritev je zato bistvena za preživetje narodove identitete. Ne moremo pričakovati samozavestne mobilizacije ljudskih množic in osebnega odrekanja v korist narodne skupnosti, če bomo istočasno povečevali oportunistično kolaborantstvo kot demokratično in domoljubno dejanje.

Enotnost, ki jo je slovenski narod pokazal v času plebiscita in osamosvojitve, nam mora biti zgled in ohrabritev za prihodnost. Zato je potrebno medsebojno zaupanje. Temelj zaupanja pa je resnica. Naša Zveza

se bo zato zavzemala za odprti dialog – na znanstveni in javni sceni – o temeljih naše državnosti.

Nič manj od ideološkega pa ni za narodovo prihodnost pomemben socialni dialog. Delo in kapital v današnji družbi nista več tako ostro polarizirana kot pred enim ali dvema stoletjema. Dialog med socialnimi partnerji in državo je prav tako bistven za harmonijo naroda, kot je bistven dialog ideologij in političnih programov. Vsi partnerji v teh dialogih pa se morajo zavedati, da je država skupna pridobitev – skupni dom – ki se je ne more in ne sme polastiti nihče od partnerjev. Dialog zahteva strpnost in trdno zavest skupnega interesa: partnerji niso nasprotniki, ampak sonarodnjaki in sodržavljeni. Osnova dialoga so dejstva in argumenti, ne pa moč in izsiljevanje.

Za prihodnost slovenstva nič manj usodno kot vprašanje medsebojnega zaupanja znotraj naroda pa je vprašanje narodovega preživetja v svetu globalizma: kako ohraniti nacionalno identiteto v razmerah regionalne integracije in svetovne globalizacije?

Vodja francoskega odpora general de Gaulle je svoje čase definiral Evropo kot »domovino domovin«. Danes se govori o potrebi federalizacije za reševanje evra in premostitev dolžniške krize (po prenosu monetarne suverenosti na organe Unije naj bi prepustili Uniji tudi fiskalno politiko!). Izkušnja, ki smo jo imeli z jugoslovanskim federalizmom, nas navdaja s skepso glede takega reševanja sedanjih težav. Prihodnosti Evrope in sveta ne vidimo v svetovni homogenizaciji in »koncu narodov« in tudi ne v svetovnem konfliktu civilizacij, ampak nasprotno – v prijateljskem sožitju in medsebojnem spoštovanju nacionalnih kultur, verstev in ideologij.

Zvestoba tradiciji OF in partizanstva je osnovno vodilo ZZB. V osvobodilnem protifašističnem boju so se kalile in kristalizirale vrednote, ki jih neguje in propagira Zveza borcev. Te so vklesane v bistvo narodne identitete (temeljna točka OF št. 4). Reševanje sedanjih težav in premostitev krize imajo svoj smisel v doseganju dolgoročnih ciljev

človeške civilizacije. Veličina NOB in partizanstva je prav v tem, da ni samo za ceno ogromnih žrtev ohranilo preživetje naroda, ampak da je postavilo trdno osnovo njegovi kulturi in narodni samobitnosti. Bistvo in smisel naroda je ustvarjalnost, prav to pa je kultura. Vitalnost NOB se je izražala v kulturni ustvarjalnosti, ta pa je povezovala slovenske ljudi in partizanske borce. To sporočilo nosi naša Zveza tudi prihodnosti. Ustvarjalnost v znanosti in umetnosti plemeniti narodno substanco, krepi njegov ponos in samozavest ter ustvarja narodovo zgodovino. Zveza borcev se zato bori proti vulgarnemu hedonizmu (Ubibeneibipartial! Carpediem! – Kjer je dobro, tam je domovina! in Uživaj vsak dan!) in s svojo aktivnostjo utrjuje moralna načela, ki so vklesana v dušo naroda.

Na kočevskem zboru odposlancev je predsednik izvršnega odbora OF Josip Vidmar izrekel zgodovinske besede: »Izbrali smo pot časti, ker smo dobro razmislili, kam pelje pot sramote.« Tudi mi danes sledimo tej poti časti in narodnega dostojanstva. Posamezniki odhajajo, režimi se menjajo, narod in država pa ostaja. Smisel našega življenja je v tem, da ga posvetimo narodu, iz katerega izhajamo in ki ostaja za nami.

★★★

IZJAVA GLAVNEGA ODBORA O STANJU NARODA IN DRŽAVE

Zveza združenj borcev za vrednote NOB je zaskrbljena nad sedanjim stanjem slovenske družbe in države. Družbena stiska, v kateri se vsevprek oglašajo pogrebni preroki, nezaupanje in medsebojno obtoževanje, odrinjenost ljudi od upravljanja javnih zadev, gospodarske težave z nepojmljivim upadom poslovne morale in globalna kriza, ki nas je oplazila, utegnejo na daljši rok načeti našo nacionalno in družbeno substanco bolj, kot se zdi ta trenutek verjetno.

ZZB za vrednote NOB se ne pridružuje sedanji histeriji, kar pa ne pomeni, da je

nima za nacionalno skrajno nevarne. Zato se tudi oglašča s tem sporočilom.

Če izvzamemo zunanje, gospodarske, zaposlitvene in podobne vzroke ter (pre) pogoste stečaje, tiste delodajalce, ki čedalje manj skrivajo svoje »kapitalsko-ljudožerske« namere, brezbržnost do družbene in siceršnje nemorale, zakonodajno slabo opremljeni novi kapitalizem in podobno, so pospeševalci nevrotičnega in neplodnega družbenega stanja predvsem:

- *volilni sistem*, ki zgolj krepi strankokratske vzvode moči in strankarske voditelje;
- *politične elite*, ki v medsebojnem pririvanju za oblast rinejo ob rob skupne koristi; s sovražnim govorom zastrupljajo odnose med ljudmi; z manipulacijami, potvorbami in lažmi diskreditirajo politiko; z zlorabo institucij pospešujejo erozijo demokratičnega sistema;
- *zloraba institucij parlamentarne demokracije* (obsedenost z referendummi, obstrukcijo, interpelacijami itd.), ki se uporablja za strankarske obračune in otežuje vladanje v razburkanem času;
- *lažni moralisti*, ki za sklicevanjem na etične norme skrivajo lastno nemoralno početje;
- *nekateri mediji* (blogi, twiterji, televizija, pa tudi nekateri tiskani mediji), ki se prodajajo z napihnjenim katastrofizmom brez družbene odgovornosti.

V takšnih razmerah pomanjkanje kakršnekoli pozitivne vizije, ko je vse omejeno zgolj na sprotno preživetje, ustvarja v ljudeh boleč občutek, da slovenska družba razpada.

Podoba današnje Slovenije je v resnici protislovna:

- dve tretjini prebivalstva sta po anketah zadovoljni s svojim gmotnim položajem, nič manj ljudi pa hkrati izraža globoko nezadovoljstvo in razočaranje nad razmerami;
- Slovenija izkazuje v Evropi relativno najbolj enakomerno razdelitev osebnih dohodkov, »tajkunstvo« pa je hkrati resna družbena rakava tvorba; pri tem je prag revščine v Sloveniji med najnižjimi v Evropi in hkrati se posplošeno zaostčuje problem marginalizacije revnih;
- Slovenija spada med evropske države z relativno manjšo javno zadolžitvijo, odplačevanje dolgov pa je že grožnja stabilnosti;
- v Sloveniji ljudje še vedno skrbno varčujejo, bančni sistem pa je v »krču« in tega denarja ne usmerja v produktivne investicije;
- Slovenija povečuje izvoz na zahtevne trge, hkrati pa nekonkurenčna podjetja zahtevajo subvencije namesto prestrukturiranja;
- Slovenija ima nižjo splošno stopnjo brezposelnosti kot mnoge evropske države, hkrati pa je otežen dostop mladih do delovnih mest resen problem za prihodnost slovenstva.

Dobrega in slabega ne vidimo kot celote, kot da slovenska samopodoba tega ne mara. Skupnost brez stvarne samopodobe pa je skrajno ranljiva, najsi gre za narod ali državo. Brez nje niti resnična demokracija ni mogoča.

Ta dejstva in spoznanja kličejo po premišljenih in pogumnih ukrepih za demokratično in uspešno Slovenijo:

- spodbujati je treba gospodarske dejavnosti, ki z razvojem visokih tehnologij vključujejo človeški, predvsem m ladi intelektualni kapital;
- v okviru EU moramo na lastnih gospodarskih temeljih in z vizijo svoje prihodnosti skrbeti za preživetje in svojo kulturo; med drugim smo dolžni misliti tudi na samooskrbo s hrano, na življenjsko okolje in trajnostni razvoj;
- visoki dohodki in bogato premoženje naj

bodo progresivno obdavčeni; kot država naj porabimo, kolikor ustvarimo; zunanja zadolžitev mora biti v mejah vzdržnosti;

- zakoni naj končajo ekscesno prevzemanje in ukinjanje družb na hrbtih delavcev;
- poslanci naj bodo »predstavniki ljudstva«, ne zgolj strank, volivci naj dobijo možnost voliti ljudi, ki jim zaupajo, ne pa strankarskih seznamov; to je lahko tudi pravo vprašanje za referendum;
- v šolah in v javnosti je treba sistematično negovati samopodobo slovenstva, kakršno so premogle generacije okrog leta 1848, kasneje Maistrovi borci in TIGR, Slovenija v OF 1941–1945 in ob osamosvojitvi 1991. To je bila predvsem samopodoba ustvarjalnega, pogumnega in dejavnega slovenstva, v katerem ni prostora za moralno in politično zlorabo zaslug.

Glavni odbor ZZB za vrednote NOB želi ob tem še enkrat spomniti na poziv k medsebojni pomiritvi, k čemur sta nas leta 1990 v osamosvojitvenih dogajanjih pozvala tako odhajajoče kot tudi novo predsedstvo republike na znani slovesnosti v Kočevskem rogu. Zato ob spoštovanju zgodovine zavračamo zlorabo sprave za revizijo zgodovine.

V vsakem človeku je upanje in vsak človek je upanje za skupno prihodnost. Potrebujemo pa modro politiko z vizijo, ki bo ta upanja zlila v skupno voljo in moč. Zato zahtevamo od vseh, ki se bodo potegovali za oblast, da pred volitvami javno razgrnejo podrobne načrte, kako in s čim bodo upravljali državo kot del EU in kako bodo ljudem povrnili voljo do sodelovanja v skupnih zadevah.

Problemi, ki so pred nami, niso razlog za preplah in beg v abstinenco. Ljudska demokracija, ki si jo je zapisala v svoj program Osvobodilna fronta, zahteva aktivno udeležbo državljanov v narodovi usodi ne samo na volitvah, ampak tudi v vsakodnevnih praksi. Zato pozivamo članstvo in širšo javnost, da z aktivnim posegom v politično dogajanje pripomore k demokratični premostitvi sedanjih težav in k ohranitvi pravne in socialne države.

GLAVNI ODBOR
ZZB NOB SLOVENIJE

BISTVENI POVZETKI IZ RAZPRAVE NA SEJI GLAVNEGA ODBORA ZZB NOB SLOVENIJE 27. 9. 2011

Ivan Pivk, predsednik Zveze društev vojnih invalidov Slovenije, je v imenu Zveze društev, v katero je včlanjenih 2331 vojaških invalidov in svojcev padlih ter umrlih vojaških invalidov, ki so povezani v društva, čestital vodstvu ZZB za uspešno delo v preteklem mandatnem obdobju. Odnosi med Zvezo društev in ZZB so dobri, korektni, sodelovanje je dobro. K temu je prispevalo dejstvo, da so bili vojaški invalidi nekdanje večinoma udeleženci NOB, kar je steklo še posebno dobre vezi; številni so tudi člani borčevske organizacije. Sodelovanje z ostalimi veteranskimi organizacijami se je poglobilo od podpisa dogovora o skupnem sodelovanju domoljubnih in veteranskih organizacij pred tremi leti. Z združenimi močmi in z dokaj poenotenim gledanjem na določene probleme ter tudi z ustvarjalnim pristopom pri odstranjevanju megle, s katero skušajo nekateri prekriti zgodovinska dejstva, je narejen korak v pravo smer. S programskim govorom predsednika Janeza Stanovnika je organizacija ZZB na pravi poti.

Foto: TVM

Jože Mencin, podpredsednik Združenja Sever, se je zahvalil za povabilo in poudaril pomen skupnega sodelovanja Združenja policijskih veteranskih društev Sever in organizacije ZZB na proslavah in prireditvah ter drugih skupnih projektih in izrazil željo za uspešno sodelovanje tudi v prihodnje.

Janez Pajer, predsednik Zveze veteranov vojne za Slovenijo, je povedal, da je sodelovanje Zveze veteranov z organizacijo ZZB zelo plodno in tudi tovariško ter prijateljsko. Poudaril je, da morajo veterani vseh generacij delovati v zaščito priborjenega in stopiti v bran vrednote, ki jo imenujemo država.

Foto: TVM

Čast je imeti državo, ki je bila zgrajena na temelju NOB in zapisana v dokumentih OF. Pomembna je resnica o narodnoosvobodilnem boju. Žal hočejo nekateri spremeniti tudi resnico o boju za Slovenijo leta 1991, ki je kontinuiteta z NOB. Veteranske organizacije morajo združiti svoje moči, da bodo povezane še močnejše kot pomemben družbeni dejavnik.

Jože Tišler, podpredsednik Zveze društev generala Maistra, se je zahvalil pokrajinskim vodstvom ZB za plodno sodelovanje z osemnajstimi društvi generala Maistra po Sloveniji. V Zvezi društev pozdravljajo imenovanje koordinacije domoljubnih in veteranskih organizacij, saj omogoča boljše sodelovanje vseh veteranskih organizacij, ki imajo v marsičem sorodne ali enake poglede ter stališča. Z združevanjem in povezovanjem bodo organizacije delovale za ohranitev zgodovinske resnice v procesu pomiritve in nadaljnjega razvoja naše države.

Božo Novak, predsednik združenja borcev Ajdovščina-Vipava, je spregovoril o ločenosti države in verskih skupnosti. Ugotovil je, da so vse naše dosedanje vlade podcenjevale problem vstopanja Rimskokatoliške cerkve v skoraj vse pore družbenega življenja Slovencev. Zelo pa se to pozna tudi v vojski. V sestavi generalštaba je namreč Vojaški vikariat, ki zagotavlja tako imenovano duhovno oskrbo pripadnicam in pripadnikom Slovenske vojske, zaposlenim na MORS, ter njihovim družinskim članom ne glede na njihovo versko pripadnost. Več o delu in zgodovini duhovne oskrbe v Sloveniji ter po svetu pa si lahko preberemo v Zborniku, ki je izšel ob 10. obletnici delovanja Vojaškega vikariata in na isti imenovalec postavlja partizanske borce in nacifašistične kolaborante kot pripadnike odporiških gibanj, ki so delovala v času druge svetovne vojne na ozemlju Slovenije. Izrazil je mnenje, da ima ZB pravico zahtevati, da se Cerkev ukvarja le z vero, v delo države ter njenih organov pa naj se ne vmešava.

Podal je pobudo za dopolnitev in spremembo statuta ZZB NOB Slovenije za doslednejšo opredelitev nalog glavnega odbora, predsedstva in drugih organov.

Rino Velikonja, predsednik pokrajinskega sveta ZB severne Primorske, je referat predsednika Janeza Stanovnika ocenil kot odlično osnovo za nadaljnje delo borčevske organizacije. Spregovoril je o pomenu spoštovanja državnih praznikov s poudarkom na 15. septembru – dnevu priključitve Primorske k matični domovini. Od osrednjih slovenskih medijev je le RTV Slovenija omenila ta dan. Pokrajinska sveta ZB za severno in južno Primorsko sta že v začetku letošnjega leta določila datum proslave – 17. ali 18. september. Primorska združenja borcev so se že leta 2009 dogovorila, da v letih, ko ni državne proslave priključitve Primorske k matični domovini, organizira proslavo okoli 15. septembra eno izmed primorskih združenj s pripadajočo občino. Ker ni bilo ustrezne koordinacije, so naknadno slovenske veteranske organizacije določile, da bo 17. septembra na Cerju proslava ob mednarodnem dnevu miru. Tako je bila proslava priključitve Primorske k matični domovini, povezana tudi s 70. obletnico upora proti okupatorju, predstavljena na 24. september. Predlagal je, naj ZZB NOB Slovenije v prihodnje stori vse potrebno, da na dan državnega praznika 15. septembra ne bi bile organizirane druge večje prireditve.

Sonja Mirtič, Dovje-Mojstrana, je izrazila zaskrbljenost članov nad sedanjimi družbenimi in političnimi razmerami v državi. V združenju borcev Dovje-Mojstrana so 4. septembra pripravili množično srečanje članov in občanov pod Triglavom, v Vratih, na temo Ne pozabimo preteklosti, 16. decembra pa bo ob prazniku krajevne skupnosti Dovje-Mojstrana proslava pod geslom »Skupaj naprej«. Izpostavila je spoštovanje vrednote iz NOB – pravičnosti – in s tem v zvezi opozorila na problem padlega borca 9. korpusa Franca Testena, ki se rešuje skoraj deset let. V imenu družine Testen je izrekla zahvalo predsedniku ZZB Janezu Stanovniku in predsedniku združenja borcev Ajdovščina Božu Novaku pri razreševanju problema, da bo ime padlega borca Franca Testena končno napisano na spomeniku v Vipavi, kjer je pokopan, in na Kobiljeku, kjer so zapisani vsi padli borci 9. korpusa.

Uroš Dular, Novo mesto, je Izjavo o stanju naroda in države ocenil kot kakovosten in konsistenten dokument s sporočilno vrednostjo. Zato naj ne bo namenjen samo članstvu ZZB, ampak tudi državnim organom in političnim strankam. Menil je, da bi morala biti organizacija ZZB z aktualnimi zadevami bolj prisotna v širši javnosti in izpostavljati določene probleme. Izpostavil je vprašanje postopkovno pravne zaščite stranke v postopku pred sodniki, kjer se izigravajo postopkovna pravila, s katerimi se manipulira in zakrije vsebina problema in dejanja.

Dr. Maca Jogan, članica predsedstva, je zbrane seznanila s potekom akcije ZB Kočevje Kamenček piramide za Vinka in Jakca (zgrajena je infrastruktura) in o vse-slovenskem projektu Slovenska partizanska pot. Predsednike združenj borcev in pokrajinskih svetov je prosila za sodelovanje, da stopijo v stik s šolami in centri za obšolske dejavnosti. Za spletno stran ZB je pripravila informacijo. Izpostavila je rezultate ankete glede vključenosti pozitivnih vsebin o NOB v izobraževalne in različne druge dejavnosti z mladimi. Z vidika vključevanja mladih v borčevsko organizacijo so pomembna izjemno dobra mlada jedra, ki delujejo v Kranju, Celju, Mariboru in Piranu. ZZB si mora prizadevati, da se šolam povrnejo imena, povezana z NOB, ki so jim bila odvzeta v začetku devetdesetih let. Predstavila je še rezultate letošnjih raziskav slovenskega javnega mnenja o drugi svetovni vojni, pomenu NOB in vlogi OF, ki prinašajo premik v pozitivno smer.

★★★

POIMENOVANJE TITOVE CESTE V LJUBLJANI

Prepoved ustavnega sodišča o poimenovanju ljubljanske ceste po predsedniku in maršalu Josipu Brozu Titu je upravičeno vzbudila val protestov in vznemirjenja, še posebej, ker se je s tem v predvolilno kampanjo vnesla ideološka razdvojenost.

Sodba je zakonita in nanjo ni mogoča pritožba.

Ustavno sodišče utemeljuje obsodbo z argumentom »zaščitite človekovega dostojanstva«. Sodnica mag. Jadranka Sovdat pa v ločenem mnenju ugotavlja – in predsednik sodišča se njenemu mnenju pridruži – da ocena zgodovinskega pomena in vloge predsednika Josipa Broza Tita »ne sodi med pristojnosti ustavnega sodišča«. Toda sodba je storila prav to!

V posmeh vsemu svetu je ustavno sodišče prepovedalo poimenovanje ceste po enem od štirih legendarnih zmagovitih poveljnikov protinacifašistične koalicije v drugi svetovni vojni. Ko je papež Janez Pavel 29. marca 1971 povabil predsednika Tita s soprogo v posebno avdienco, te časti prav gotovo ni izkazal »spokorjenemu grešniku«, ki je kršil človeško dostojanstvo s tem, da je postavil pred udbovsko triažo od zaveznikov vrnjene domobrnce in za kolaboracijo obsodil kardinala Stepinca, ampak zato, ker je bil Tito eden od zmagovitih poveljnikov zavezniških protifašističnih armad in eden od državnikov, ki so s politiko blokavske neuvrščenosti bistveno pripomogli h koncu hladne vojne. Angleška kraljica novembra 1971 s slovesnim sprejemom prav tako ni izkazovala časti kršilcu človekovega dostojanstva, ameriški predsednik kot hegemon »svobodnega sveta« v Beli hiši 28. oktobra 1971. leta ni sprejel »avtokratičnega totalitarista«, ampak državnika, ki je bistveno doprinesel k uveljavljanju človekovega dostojanstva in miru v svetu. Na Titovem pogrebu je bilo 209 delegacij iz vsega sveta; zastopanih je bilo 127 držav! Noben državnik dotlej ni doživel te časti!

Obrazložitev, ki jo je ustavno sodišče podalo k svoji odločbi, govori o »simbolnem pomenu« imena pokojnega predsednika Tita. Ankete javnega mnenja kažejo, da tri četrtine anketirancev pozitivno ocenjujejo vlogo Tita v naši zgodovini. Slovenska partizanska vojska je bila del zavezniške Titove armade! Pokojni predsednik Drnovšek je nekoč dejal: »Slovenski partizani so pomagali osvoboditi Evropo in Slovenijo.

Njihova zasluga je nesporna in večna.«

Odločba ustavnega sodišča se sklicuje na resolucijo Parlamentarne skupščine Sveta Evrope (1481) z dne 25. januarja 2006, ki enači fašizem in nacizem s komunizmom in jih meče v isti koš kot tri totalitarizme. Pri tem pa je zavestno in namerno spregledala dejstvo, da se je druga svetovna vojna vodila proti nacifašizmu, ne pa proti totalitarizmu, saj je bila totalitarna Sovjetska zveza ena od treh velikih zaveznic. Boj proti totalitarizmu se je razvijal po drugi svetovni vojni v okviru hladne vojne. Med hladno vojno – od 1948. leta dalje – pa je Jugoslavija pripadala tretjemu svetu, ki so ga v Združenih narodih prepoznavali kot protikolonialističnega in kot takega niti kot demokratičnega pa tudi ne kot totalitarnega.

Vrednote, ki so se rodile v protifašističnem boju, so zapisane v Ustavni listini Združenih narodov. To niso vrednote antikomunizma, ampak humanistične vrednote človekovih pravic, ki so bile spočete v ameriški revoluciji (Virginijska deklaracija iz leta 1776), francoski revoluciji (Deklaracija o pravicah človeka in državljanov iz leta 1789) in jih vsebuje tudi Izjava slovenskega SNOS (19. februar 1944).

Svoboda človekove vesti – in človekovega dostojanstva – je ena od temeljnih vrednot. Svoboda vesti pa pomeni strpnost do drugače mislečih in spoštovanje ideološkega pluralizma. Ideološki ekskluzivizem je lasten totalitarizmu in je zato v temeljnem nasprotju z demokratičnim spoštovanjem človekovih pravic in človekovega dostojanstva.

Sodba ustavnega sodišča ne zadeva samo Tita kot simbola, ampak je sama simbol nečesa drugega. 4. decembra bomo glasovali tudi o simbolih. Naš simbol so vrednote NOB, ki jih pooseblja Titovo ime. Zvestoba tem vrednotam naj bo naš odgovor na krivico, ki nam je bila storjena.

**Predsednik
ZZB NOB Slovenije
Janez Stanovnik**

BOGDAN OSOLNIK, ČLAN SVETA ZB, O OHRANJANJU VREDNOT NOB

V zadnjem času pri nas čedalje več govorijo o vrednotah in njihovem pomenu. Hkrati dejansko doživljamo razpad vrednot v družbenem dogajanju in v odnosih med ljudmi. To povzroča, poleg gospodarske in politične, tudi globoko moralno krizo. Čedalje bolj postajamo družba brez vrednot, kar vodi v splošno demoralizacijo, razočaranje in brezup državljanov. V takšnih razmerah se Slovenija ne more uspešno spopadati s težavnimi nalogami, pred katere jo postavlja sodobno dogajanje v svetu in doma.

Nastale razmere vzbujajo skrb velikega dela Slovencev, še prav posebno pa občuti to krizo naša domoljubna organizacija, Zveza borcev za ohranjanje vrednot narodnoosvobodilnega boja. Ta si prizadeva, da bi prav vrednote, ki so vodile slovenski narod v njegovem zmagovitem boju proti fašističnim okupatorjem, postale tudi moralna podlaga za prebuditev in združitev vseh narodovih sil v prizadevanjih za preseganje sedanjih težav.

Vrednote NOB niso le človeške vrline posameznikov, kot so: hrabrost, tovarištvo, poštenje, nesebičnost in druge osebne lastnosti, ki so vodile partizanske borce in udeležence ali podpornike protifašističnega boja pri svojih velikih dejanjih. Poleg teh vrtilin so še posebno pomembne družbene vrednote, ki so ves naš narod navdihovale in povezovale v velikanski napor za njegovo osvoboditev in obstajanje na svoji zemlji.

Eni prvih in največjih vrednot NOB sta bili svoboda in suverenost slovenskega naroda. Zdaj je to skrb za ohranjanje neodvisnosti, varnosti, ozemeljske celovitosti in enakopravnega položaja Slovenije v mednarodnem sodelovanju. Je torej temelj domoljubne zavesti državljanov, ki se kaže predvsem v odnosu do slovenske države, največje zgodovinske pridobitve NOB.

S to vrednoto je povezana zamisel o socialni pravičnosti, enakosti pravic in svobodin vseh državljanov ter njihovih razvojnih možnosti. Vrednoti svoboda in pravičnost sta bili v NOB neločljivo povezani in sta še.

V globaliziranem svetu je še posebno pomembna ohranitev kulturne identitete slovenskega naroda. V razmerah, ko poplava izdelkov dekadentne, porabniške kulture iz velikih središč kapitalističnega sveta preplavlja in ogroža samoniklo kulturno in umetniško ustvarjanje, je za ohranitev narodne istovetnosti zlasti potrebno ohranjanje slovenskega jezika in negovanje lastne narodove ustvarjalnosti na vseh področjih kulturnega in duhovnega življenja.

Pomen vrednot NOB naj bi se izražal tudi v skrbi za ohranjanje zgodovinske resnice o tem najusodnejšem in največjem dejanju slovenskega naroda v njegovi zgodovini. Na tem področju se že dolgo srečujemo s poskusi prevrednotenja in ponarejanja zgodovinske resnice v interesu tistega dela Slovencev, ki se zavzema za moralno rehabilitacijo medvojne kolaboracije in narodnega izdajstva. Za to si prizadevajo nasledniki ideoloških nazorov, ki so nekoč vodili v sodelovanje z okupatorjem. Prenašanje delitev iz preteklosti v sodobno politično dogajanje zastruplja naše javno življenje in vnaša sovraštvo med ljudi. Zgodovina postaja poligon za politično obračunavanje med strankami, politika pa prenaša njeno ideološko revizijo zlasti v delovanje medijev, pa tudi v profesionalno zgodovinopisje.

Tako se zdaj dogajanje v Sloveniji v obdobju druge svetovne vojne pogosto obravnava, kot da tukaj ni bilo fašistične in nacistične okupacije, temveč le državljanska vojna oziroma spopad med komunizmom in protikomunizmom. Partizanski boj se razglašja za komunistično revolucijo, sodelavci okupatorja v sestavu nacističnih policijskih enot pa se obravnavajo le kot protikomunistični borci. Čedalje bolj se pozablja odgovornost fašizma in nacizma za izbruh najstrašnejše vojne vseh časov in za njene grozovite poledice, ki so prizadele tudi slovenski narod. Slovenska desnica tudi sicer

razpihuje gonjo proti komunizmu, kakor da smo še vedno v obdobju hladne vojne oziroma pred padcem berlinskega zidu.

Tudi izguba meril v ocenjevanju medvojnega dogajanja je eden od vzrokov za krizo vrednot. Ko med herojskim bojem za svobodo in narodnim izdajstvom ni več nobene vrednostne razlike, tudi ni več mogoče pričakovati jasne hierarhije moralnih vrednot. Zanikanje ali omadeževanje vrednot lastne preteklosti pa škoduje tudi prihodnosti novih rodov, ker jim zapušča seme sovraštva in ranjeno samozavest, s tem pa uničuje sposobnost, da bi bili kos novim izzivom domačega in svetovnega razvoja.

Prihodnji razvoj zahteva radikalne ali kar revolucionarne spremembe v svetu. Tudi boj za osvoboditev slovenskega naroda je pomenil revolucionarno dejanje, ki je bilo potrebno za temeljito preobrazbo njegovega položaja in družbenih odnosov. Vendar je ta proces potekal v Sloveniji na specifični način, v sklopu Osvobodilne fronte in graditve nove ljudske oblasti. Tudi iskanje rešitev za težave sedanjega časa zahteva predvsem upoštevanje dejanskih razmer in koristi vsega slovenskega naroda. Slovenija si ne more postavljati previsokih ciljev v

spreminjanju sveta. Marsikaj, kar bremeni naše družbene odnose, bi lahko razreševali že z odločnejšimi ukrepi pravne države in delovanjem civilne družbe, predvsem pa z ustreznimi spremembami ustavne ureditve ter izpopolnitvami zakonodaje.

Pri ohranjanju vrednot NOB torej ne gre le za abstraktno, filozofsko ali teleološko razčiščevanje. Njihova vsebina izhaja iz NOB in njegovih pridobitev. Zahteva premislek in delovanje. Uresničevanje teh vrednot ni le interes borcev in udeležencev NOB ter njihovih prijateljev in zaveznikov, saj zadeva temeljne interese slovenskega naroda in vseh njegovih državljanov. Zato se ZZB za ohranitev vrednot NOB v svojem delovanju ne istoveti z nobeno od političnih strank, temveč se neposredno obrača na vse državljanke, ki jim je pri srcu prihodnost slovenskega naroda. Še zlasti v sedanjih zapletenih in pogosto nenačelnih sporih strankarske politike naša organizacija ohranja svojo samostojnost in zvestobo resničnim vrednotam NOB. Tako želi pomagati tudi k preseganju delitev in sovraštva med Slovenci, ki ga netijo politične stranke v svojem divjem boju za oblast.

Ob bližnjih volitvah bi morali pri ocenjevanju kandidatov upoštevati tudi njihov odnos do teh vrednot.

Predsedstvo Zveze združenj borcev za vrednote NOB Slovenije je na seji 6. septembra 2011 na podlagi 23. člena Statuta Zveze sprejelo

DOPOLNITEV PRAVILNIKA O PRIZNANJIH ZZB NOB SLOVENIJE

1. člen

V Pravilniku o priznanjih Zveze združenj borcev za vrednote NOB Slovenije (Sporočila št. 3, oktober 2010) se doda nov člen 9 a, ki se glasi:

Sestavni del listine, zlate in srebrne plakete so tudi miniaturni nadomestni

znaki plakete v obliki peterokrake zvezde s premerom 14 mm in s priponko.

Miniaturni nadomestni znak je zmanjšan povzetek zlate plakete, za listino v rdeči barvi, za zlato plaketo v zlati in za srebrno plaketo v srebrni barvi.

Miniaturni nadomestni znak se vroča hkrati s priznanjem, lahko pa ga po želji dobijo tudi vsi, ki so jim bila priznanja vročena do uveljavitve tega dopolnila.

2. člen

Ta dopolnitev pravilnika velja takoj.

**Predsednik
ZZB NOB Slovenije
Janez Stanovnik**

Predsedstvo Zveze združenj borcev za vrednote NOB Slovenije je po predhodnem posvetovanju s pokrajinskimi sveti ZB na 43. seji 5. julija 2011 sprejelo naslednje

PRIPOROČILO o krepitvi vloge pokrajinskih svetov ZB

1.

Predsedstvo ugotavlja, da so pokrajinski sveti ZB utemeljili svoj obstoj in so s svojim koordinacijskim delovanjem pomembno pripomogli k učinkovitejšemu opravljanju nalog združenj na svojem območju. Zato meni, da ni potrebe po ukinjanju ali spreminjanju teritorialne organiziranosti pokrajinskih svetov in prav tako ne Mestne zveze Ljubljana, ki opravlja tudi funkcijo pokrajinskega sveta.

O morebitni spremembi teritorialne povezanosti združenj bo odločeno, ko bodo uzakonjene upravne pokrajine.

2.

Pokrajinske svete ZB sestavljajo predsedniki in drugi predstavniki vseh združenj na območju pokrajine ZB.

Pokrajino ZB sestavljajo:

1. ZASAVJE (Trbovlje, Hrastnik, Zagorje ob Savi),
2. POSAVJE (Krško, Brežice, Sevnica),
3. SAVINJSKO (Celje, Velenje, Mozirje, Žalec, Slovenske Konjice, Šentjur, Šmarje pri Jelšah, Vojnik, Laško),
4. PODRAVJE (Maribor, Lenart, Duplek, Pesnica, Ruše, Ptuj, Ormož, Slovenska Bistrica),
5. POMURJE (Murska Sobota, Gornja Radgona, Lendava, Ljutomer),
6. KOROŠKA (Dravograd, Radlje ob Dravi, Slovenj Gradec, Mežiške doline),
7. GORENJSKA (Jesenice, Kranj, Radovljica, Tržič, Škofja Loka, Dovje-Mojstrana),
8. SEVERNA PRIMORSKA (Ajdovščina, Nova Gorica, Idrija, Tolmin),
9. JUŽNA PRIMORSKA (Koper, Izola, Piran, Sežana, Postojna, Ilirska Bistrica),
10. DOLENJSKA IN BELA KRAJINA (Črnomelj, Metlika, Semič, Novo mesto, Trebnje),
11. NOTRANJSKA (Cerknica, Logatec, Vrhnika, Borovnica),
12. JUŽNA SLOVENIJA (Grosuplje, Ribnica, Kočevje),
13. OSREDNJA SLOVENIJA (Litija, Kamnik, Domžale, Moravče, Trzin, Mengeš, Lukovica),
14. MESTNA ZVEZA LJUBLJANA (Ljubljana Bežigrad, Ljubljana Center, Ljubljana Šiška, Ljubljana Moste-Polje, Ljubljana Vič-Rudnik, Medvode, Črnuče, Zarja spominov Velike Lašče, Odmev Mokrc)

3.

Pokrajinski svet vodijo predsednik, podpredsednik in sekretar, ki jih izvolijo združenja praviloma za štiri leta z možnostjo ponovitve mandata.

Med funkcionarji sveta ZB naj bo vsaj eden, ki ni na enaki funkciji v združenju. Svet določi svojega pooblaščenega predstavnika v Glavnem odboru Zveze praviloma za ves čas svojega mandata. Član sveta, ki je pooblaščen predstavnik združenja, ne more biti obenem pooblaščen predstavnik Sveta ZB.

4.

Združenja sporazumno določijo stalni sedež Sveta ZB, ki je praviloma na sedežu največjega združenja v pokrajini. To združenje opravlja za pokrajinski svet tudi administrativne naloge in za ta namen prejme od Zveze vsako leto delno finančno nadomestilo.

Svet ZB posluje s svojo e-pošto.

Svet ZB se sestaja po potrebi, vendar praviloma vsaj vsaka dva meseca. O seji se vodi sklepni zapisnik; na vsaki naslednji seji Svet ZB ugotovi, kako so bili sklepi prejšnje seje uresničeni.

5.

Pristojnosti Sveta ZB naj bi deloma izpopolnili tako, da bi obsegale:

- a) medsebojno pomoč v organiziranosti in delovanju;
- b) oblikovanje skupnih stališč do aktualnih družbenih in političnih vprašanj;
- c) koordinacijo z drugimi veteranskimi in domoljubnimi organizacijami;
- d) organiziranje skupnih kandidatur po razpisih oblastnih in upravnih organov za sredstva za financiranje projektov, ki jih predvidevajo združenja ZB;
- e) koordinacijo datumov proslav, komemoracij in drugih skupnih akcij v časovnem in vsebinskem pogledu;
- f) organizacijo skupnih proslav in drugih skupnih nalog po posebnih dogovorih;
- g) neposredno sodelovanje z upravnimi enotami in z oblastnimi ter upravnimi organi oblastnih pokrajin, ko bodo formirane;
- h) medsebojno informiranje o aktualnih dogodkih v svetu, državi in regiji, ki zadevajo neposredne interese ZB in aktivnosti združenj;
- i) usklajevanje predlogov za priznanja Zveze;
- j) izvolitev predsednika, podpredsednika in tajnika sveta, pri čemer predsednik praviloma predstavlja svet tudi v Glavnem odboru ZZB NOB Slovenije in je v tem svojstvu operativni koordinator;
- k) drugi medsebojni dogovori in naloge.

6.

Pokrajinski sveti ZB izmenjujejo izkušnje svojega delovanja na posvetovanjih, ki jih vsaj trikrat na leto skliče predsednik ali podpredsednik Zveze, pa tudi z neposrednimi medsebojnimi stiki.

7.

To priporočilo se objavi na spletni strani in v Sporočilih Zveze.

Številka: 06-8/11

**Predsednik
ZZB NOB Slovenije
Janez Stanovnik**

★★★

Predsedstvo Zveze združenj borcev za vrednote NOB Slovenije je po predhodnem posvetovanju s pokrajinskimi sveti ZB na 43. seji 5. julija 2011 sprejelo naslednje

PRIPOROČILO o prerazporeditvi proslav in prireditvev o dogodkih NOB

1.

Proslave in prireditve o dogodkih iz NOB so namenjene predvsem povojnim generacijam zavoljo ohranjanja spomina in prenašanja izročila o vrednotah NOB v današnji čas. Zato morajo biti organizirane tako, da bodo uresničevale to svoje poslanstvo, ne da bi se spremenile v proslavljanje zaradi proslav.

2.

Upoštevajoč namen in cilj proslav ter prireditvev in organizacijske sposobnosti organizacij ZB, kakor tudi interes prebivalcev določenega območja, razpoložljiva finančna sredstva in smotrnost časovnega razporeda, **naj bi proslave in prireditvev dogodkov iz NOB določili po naslednjih temeljnih merilih:**

a) osrednje proslave (50 do 60) po dogovorjenem seznamu, ki so se doslej uveljavile

zaradi množične udeležbe (najmanj 500 udeležencev);

- b) premislek in odločitev o tem, katere lokalne proslave lahko preusmerimo na daljše časovno obdobje, praviloma na okrogle obletnice dogodkov (npr. leta 2012 – 70. obletnica dogodkov iz leta 1942, leta 2013 iz leta 1943 itd.);
- c) prireditve, katerih temeljni namen je počastitev padlih, po možnosti preusmeriti na 1. november;
- d) izključiti je treba možnosti, da bi bilo na istem kraju v enem letu organiziranih več proslav.

3.

Odločitev za razvrstitev proslav in prireditvev sprejmejo združenja (društva) borcev za vrednote NOB po uskladitvi v pristojnem pokrajinskem svetu ZB s težnjo, da na isti dan ne bi bilo več proslav v bližnjih krajih.

4.

Organi Zveze bodo merila iz 2. točke tega priporočila dosledno upoštevali tudi pri določanju sredstev posameznim združenjem (društvom) za naloge v javnem interesu.

5.

To priporočilo se objavi na spletni strani in v Sporočilih Zveze.

Številka: 62-2/11

Datum: 5. 7. 2011

**Predsednik
ZZB NOB Slovenije
Janez Stanovnik**

★★★

Na podlagi 23. člena Statuta Zveze združenj borcev za vrednote NOB Slovenije je predsedstvo Zveze na 44. seji 6. septembra 2011 sprejelo dopolnitev Sklepa o osnovah in merilih za razdelitev proračunskih sredstev za naloge v javnem interesu (Sporočila št. 4/10-2009) in sklep o objavi prečiščenega besedila brez časovne omejitve.

Prečiščeno besedilo se glasi:

SKLEP O OSNOVAH IN MERILIH ZA RAZDELITEV PRORAČUNSKIH SREDSTEV ZA NALOGE V JAVNEM INTERESU

1.

Sredstva, ki so v državnem proračunu RS namenjena Zvezi združenj borcev za vrednote NOB Slovenije, se s finančnim načrtom Zveze razdelijo na Zvezo in na združenja ter druge kolektivne člane Zveze.

Prispevke, ki jih Zveza določa Ustanovi Franca Rozmana Staneta ter revijam Svobodna misel in Borec, zagotavlja Zveza iz drugih prihodkov, ne iz sredstev po prvem odstavku te točke.

2.

Združenja in drugi kolektivni člani zveze, ki želijo pridobiti sredstva iz 1. odstavka 1. točke tega sklepa za uresničevanje svojih nalog v javnem interesu na področju vojnih veteranov NOB, žrtev vojnega nasilja in vojnih grobišč ter drugih nalog v smislu 7. člena Statuta Zveze, **sporočijo Zvezi vsako leto do 20. novembra napovednik programa za naslednje leto.**

V napovedniku programa navedejo:

- a) koledar javnih proslav s poimensko navedbo namena, kraja, datuma in organizatorjev prireditve; med javne proslave ne uvrščamo tovariških srečanj borcev enot in služb NOV in POS in praviloma tudi ne počastitev padlih, ker te spadajo med komemoracije ob 1. novembru – dnevu spomina na mrtve;
- b) koledar komemoracij ob 1. novembru, dnevu spomina na mrtve, z navedbo kraja, namena in organizatorjev komemoracije;
- c) program stikov z zamejskimi in mednarodnimi organizacijami, če združenje take stike ima;
- d) morebitno publicistično dejavnost (opis vsebine, namena, naklade in stroškov);
- e) druge izjemne naloge javnega pomena (opis vsebine, namena in stroškov);

- f) število članov, ki so do 30. septembra plačali članarino (redno in evidenčno).
Obrazec napovednika je sestavni del tega sklepa.

3.

Zveza bo za naloge v javnem interesu zagotovila združenjem in drugim kolektivnim članom naslednje prispevke za kritje dela stroškov:

- a) Za vsako javno proslavo, ki bo uvrščena v skupni koledar prireditvev po teritoriju združenja.
  - b) Za proslave, na katerih sodeluje več kot 500 udeležencev, se znesek poveča na 500 evrov, za proslave z nad 1000 udeleženci pa na 700 evrov.
  - c) Za vsako komemoracijo ob 1. novembru. 40 evrov
  - d) Za stike z zamejskimi in mednarodnimi organizacijami 50 % nujnih stroškov.
  - e) Za posebne projekte največ 40 % stroškov.
  - f) Za računalniške in finančne storitve združenju, ki posluje z elektronsko pošto, v skladu s priporočili predsedstva Zveze z dne 6. 5. 2008. 600 evrov
  - g) Za funkcionalni prispevek evidenčni evro na vsakega člana, ki je do 30. 9. plačal članarino. Združenja na območju Mestne zveze Ljubljana si ta znesek delijo z Mestno zvezo v razmerju 0,50 : 0,50.
  - h) Posebni prispevek združenjem (Ljubljana, Maribor, Nova Gorica) v višini 45 % bruto plače 25. plačilnega razreda po predpisih o javnih uslužbencih.
- Zneski iz prejšnjega odstavka se lahko zvišajo ali znižajo do vsote, ki je določena v prvem odstavku 1. točke tega sklepa.

4.

Razdelilnik sredstev po osnovah in merilih iz tega sklepa sprejme Komisija predsedstva Zveze za finančna vprašanja

vsako leto do 20. januarja.

O dodelitvi, razporeditvi in pogojih koriščenja sredstev sklene Zveza z vsakim upravičencem posebno pogodbo.

Zveza bo nakazovala sredstva upravičencem po trimesečnih (konec marca, junija, septembra, decembra), na željo posameznega upravičenca pa izjemoma tudi vmes.

5.

Sredstva so namenska. Sprememba namena je mogoča v posebej utemeljenih primerih s soglasjem odredbodajalca Zveze.

Računovodstva upravičencev so dolžna o namenski porabi sredstev po tem sklepu voditi posebno evidenco.

6.

Priporočena najnižja enotna članarina je 10 evrov na člana letno.

Član, ki ima manj kot 400 evrov mesečnih prihodkov, lahko plača samo evidenčno članarino v znesku 1 evra.

Vsa članarina, prostovoljni prispevki,

dotacije in vsi drugi prihodki se nakažejo na transakcijski račun združenja, vsi odhodki pa izvršujejo prek tega transakcijskega računa. To veja tudi za vsa sredstva, ki pripadajo krajevnim organizacijam in odborom enot in služb NOV in POS, s tem da o teh sredstvih odločajo le predsedniki teh enot in da o teh sredstvih združenje vodi posebno evidenco.

7.

Pri finančnem poslovanju je treba dosledno upoštevati načelo zakonitosti in s sredstvi skrbno gospodariti.

V nobenem primeru in z nikakršnim razlogom ni dopustno izmikanje plačilu davkov in prispevkov, tudi ne z namišljenim namenom (npr. fiktivni potni stroški).

Ta sklep velja takoj.

Številka: 400-2/11

**Predsednik
ZZB NOB Slovenije
Janez Stanovnik**

SESTAVA GLAVNEGA ODBORA Z NOVOIZVOLJENIM PREDSEDSTVOM IN NADZORNIM ODBOROM ZVEZE OB ZAČETKU MANDATA 2011–2015

ČLANI GLAVNEGA ODBORA

Božo	NOVAK	Ajdovščina-Vipava
Frančišek M.	DRAŠLER	Borovnica
Stane	PRESKAR	Brežice
Stane	MELE	Celje
Miro	MLINAR	Cerknica
Jožef	STRMEC	Črnomelj
Inž. Rudi	VAVPOTIČ	Črnuče
Marija	MAJHENIČ	Domžale
Sonja	MIRTIČ	Dovje- Mojstrana
Ludvik	PUŠNIK	Dravograd
Danica	SIMŠIČ	Društvo Dobrnič
Jurij	KOGEJ	Društvo Odmev Mokrca
Božidar	KOVAČIČ	Društvo Zarja spominov
Miha	VERBOŠT	Duplek
Roman	SLUGA	Gornja Radgona
Franc	ŠTIBERNIK	Grosuplje
Jože	ZORČIČ	Hrastnik

Gabrijel	KAŠCA	Idrija-Cerkno
Vladimir	ČELIGOJ	Ilirska Bistrica
Lucio	GOBBO	Izola
Bratko	ŠKRLJ	Jesenice in Kranjska Gora
Matej	KOŠIR	Kamnik
Jožef	OBERSTAR	Kočevje
Boris	KRALJ	Koper
Marjan	GORZA	Kranj
Lojze	ŠTIH	Krško
Stanislav	KUŽNIK	Laško
Darko	REBERNIK	Lenart
Jože	VIDIČ	Lendava
Daniilo	CVETEŽAR	Litija
Jože	HARTMAN	Lj. Bežigrad
Jakob	ROZMAN	Lj. Center
Julka	ŽIBERT	Lj. MO
Anton	PODOBNIK	Lj. Moste

Matjaž	ŠPAT	Lj. Šiška	Jože	ANDOLJŠEK	Ribnica
Stane	DOVGAN	Lj. Vič	Jože	GAŠPARIČ	Ruše
Franc	HAJNAL	Ljutomer	Drago	MOHAR	Semič
Vesna	JERINA	Logatec	Maksimiljan	POPELAR	Sevnica
Ana	ZAJC	Lukovica	Emil	ŠKRL	Sežana
Amalija	KOVAČIČ	Maribor	Jožef	VRABIČ	Slovenj Gradec
Vladimir	BERTONCELJ	Medvode	Frančišek	BERA	Slovenska Bistrica
Angelca	KRŽAN	Mengeš	Marijan	STRAMŠAK	Slovenske Konjice
Albina	TOŠESKA	Metlika	Peter	MLAKAR	Šentjur
Janez	BRGLEZ	Mežiške doline	Niko	SEDEJ	Škofja Loka
Jože	KVEDER	Moravče	Ana	NOVAK	Šmarje pri Jelšah
Jože	RAKUN	Mozirje	Rok	URŠIČ	Tolmin
Evgen	EMRI	Murska Sobota	Marija	GOVEJŠEK	Trbovlje
Vladimir	KRPAN	Nova Gorica	Boštjan	SLADIČ	Trebnje
Uroš	DULAR	Novo mesto	Jože	KOSMAČ	Trzin
Milivoj	ZEMLIČ	Ormož	Anton	KRAMARIČ	Tržič
Vladimir	KOREN	Pesnica	Bojan	KONTIČ	Velenje
Bojan	ČESNIK	Piran	Andreja	STOPAR	Vojnik-Dobrna
Jerko	ČEHOVIN	Postojna	Teofil	BIZJAK	Vrhnika
Stanko	LEPEJ	Ptuj	Miloš	PROSENC	Zagorje
Otmar	REPNIK	Radlje	Marjan	TURIČNIK	Žalec
Anton	KAPUS	Radovljica			

ČLANI PREDSEDSTVA

Janez	STANOVNIK	predsednik Zveze
Slavko	GRČAR	podpredsednik Zveze (posebno področje: organizacija, socialna politika, vojna zakonodaja)
Dr. Matjaž	KMECL	podpredsednik Zveze (posebno področje: prosveta, kultura, znanost)
Tit	TURNŠEK	podpredsednik Zveze (posebno področje: mednarodni odnosi, obrambne in vojaške zadeve)
Janez	ALIČ	predsednik KO žrtev vojnega nasilja
Miha	BUTARA	predsednik KO enot in služb NOV in POS
Štefan	CIGOJ	predsednik komisije za mednarodne odnose
Milan	GORJANC	predsednik komisije za obrambne zadeve
Dr. Maca	JOGAN	raziskovanje in prenos vrednot NOB na mlade
Janko	HEBERLE	povezava z glavnim mestom
Dr. Gregor	KOCIJAN	predsednik komisije za izobraževanje
Janez	KOS	arhivistika in spomeniško varstvo
Božo	KOVAČ	Mediji
Tone	KOVIČ	predsednik odbora za priznanja ZB
Meta	MENCEJ	zdravstvo in socialno varstvo
Brane	MUSAR	Publicistika
Frane	PEČELIN	povezava z Društvom piscev zgodovine NOB
Viktorija	POTOČNIK	Ustanova Franca Rozmana Staneta
Marko Jožef	VRANIČAR	predsednik komisije za finančne zadeve
Mag. Andrej	ŠUŠTERŠIČ	generalni sekretar Zveze (mandat mu poteče januarja 2013)

ČLANI NADZORNEGA ODBORA

Boris	GABRIČ	Novo mesto – predsednik
Zinka	BRESKVAR	Ljubljana – podpredsednica
Helena	PANGRC	Postojna
Stane	PRESKAR	Brežice
Jože	VRHNJAK	Maribor

SESTAVA NOVOIMENOVANEGA SVETA ZB

V mandatnem obdobju 2011–2015 bo Svet Zveze združenj borcev za vrednote NOB Slovenije deloval v naslednji sestavi:

- predsednik: Janez STANOVNIK
  - sopredsednik: dr. Matjaž KMECL
- in člani:

Dr. Ljubo	BAVCON	Ljubljana
Jože	BOŽIČ	Ljubljana
Dr. Dušan	BIBER	Ljubljana
Dr. Zdenko	ČEPIČ	Ljubljana
Zvone	DRAGAN	Celje
Uroš	DULAR	Novo Mesto
Majda	GASPARI	Ljubljana
Franci	GODEŠA	Višnja Gora
Dr. Cvetka	HEDŽET TÓTH	Ljubljana
Vlado	KAVČIČ	Ljubljana
Vlado	KLEMENČIČ	Ljubljana
Lado	KOCIJAN	Mirna
Dr. Janez	KOCIJANČIČ	Ljubljana
Boris	KOVŠCA	Nova Gorica

Dr. Ivan	KRISTAN	Škofja Loka
Darja	LAVTIŽAR BEBLER	Ljubljana
Andrej	MARINC	Ljubljana
Dr. Branko	MARUŠIČ	Nova Gorica
Mitja	MERŠOL	Ljubljana
Bogdan	OSOLNIK	Ljubljana
Dr. Jože	PIRJEVEC	Sežana
Dr. Iztok	PODBREGAR	Postojna
Tone	POLJŠAK	Ljubljana
Miran	POTRČ	Ljubljana
Dr. Rudi	RIZMAN	Ljubljana
Jože	VOZNY	Ig - Ljubljana
Dr. Marko	VRHUNEC	Ljubljana
Dr. Marjan	ŽNIDARIČ	Maribor

SESTAVA NOVOIMENOVANIH DELOVNIH TELES IN PREDSTAVNIKOV ZVEZE V DRUGIH ORGANIH

Delovna telesa predsedstva, ki so predvidena v Poslovniku o delovanju predsedstva Zveze, bodo v mandatnem obdobju 2011–2015 sestavljena takole:

1. Kolegij predsednika Zveze

Janez	STANOVNIK	Ljubljana
Slavko	GRČAR	Ljubljana
Dr. Matjaž	KMECL	Ljubljana Črnuče
Tit	TURNŠEK	Krmelj
Milan	GORJANC	Ljubljana
Janko	HEBERLE	Ljubljana
Božo	KOVAČ	Ljubljana
Andrej	MARINC	Ljubljana
Brane	MUSAR	Ljubljana
Viktorija	POTOČNIK	Ljubljana
Mag. Andrej	ŠUŠTERŠIČ	Kranj

2. Koordinacijski odbor enot NOV in POS

Miha	BUTARA	predsednik
<i>in člani(ce):</i>		
Miha	POGAČAR	XXX. divizija

Slavko	BAVČAR	PS Severne Primorske
Janez	BUTARA	XV. divizija
Dr. Ivan	CIBIC	služba partizanske sanitete
Franc	ČERČE	PS Podravja
Nada	ČIBEJ,	prekomorske brigade
Franc	ČRNUGELJ	IX. korpus
Alojz	DOLNIČAR	XIV. divizija
Jože	FLORJANČIČ	PS Dolenjske in Bele krajine
Mirko	HAJDINJAK	prekomorska brigada
Branko	JERKIČ	vojska državne varnosti in VOS
Lado	KOCIJAN	VII. korpus
Janez	LUŠINA	PS Gorenjske
Ivan	PIVK	služba vezistov NOV
Bojan	POTOČNIK	XXXI. divizija
Franc	SEVER	IV. operativna cona
Nasta	SEVER	XVIII. divizija
Rudi	SIMČIČ	PS Savinjske pokrajine
Silvester	TURK	Mestna zveza Ljubljana
Bojan	ŽELEZNIK	brigade, ustanovljene v SZ

3. Koordinacijski odbor žrtev vojnega nasilja

Jani	ALIČ	predsednik; Buchenwald-Dora
<i>in člani(ce)</i>		<i>po taboriščih:</i>
Milena	BIZJAK	Aichach
Herman	JANEŽ	Rab – Gonars
Matija	KOREN	Šarvar
Rado	PALIR	Jasenovac
Andrej	STANOVNIK	Flossenbürg
Dušan	STEFANČIČ	Mauthausen, Mauthausen-Gusen, Natzweiler
Matjaž	ŠPAT	Ravensbrück
Dr. Andrej	ULE	Dachau
Sonja	VRŠČAJ	Auschwitz
Janez	ŽMAVC	ukradeni otroci
Bojana	ŽOKALJ	Neuengamme

4. Odbor za priznanja ZB

Jerko	ČEHOVIN	Postojna
Vladimir	KOREN	Maribor
Tone	KOVIČ	Ljubljana; predsednik
Stanislav	KRIŽNAR	Jesenice
Marija	MAJHENIČ	Domžale
Tone	PERPAR	Trebnje
Tone	PODOBNIK	Ljubljana
Maksimiljan	POPELER	Krško
Tone	ROŽMAN	Celje
Anton	VELIKONJA	Nova Gorica

5. Komisija za finančne zadeve

Franc	BERA	Slovenska Bistrica
Uroš	DULAR	Novo mesto
Slavko	GRČAR	Ljubljana

Maruška	LETNAR	Preserje
Jože	OBERSTAR	Kočevje
Milivoj	RAVBAR	Sežana
Marijan	TURIČNIK	Žalec
Marko	VRANIČAR	Škofja Loka; predsednik
Rudolf	ZANOŠKAR	Celje

6. Komisija za izobraževanje

Jože	BOHINC	Kranj
Silva	JEREB	Ljubljana
Franček	KAVČIČ	Ljubljana
Dr. Gregor	KOCIJAN	Ljubljana; predsednik
Malčka	KOVAČIČ	Maribor
Marijan	PETAN	Celje
Mag. Jožica	POLANC	Domžale
Alojz	ŠTIH	Krško
Dr. Veljko	TROHA	Ljubljana

7. Komisija za mednarodne odnose

Janez	BRGLEZ	Ravne na Koroškem
Štefan	CIGOJ	Nova Gorica; predsednik
Zvone	DRAGAN	Celje
Lucijan	PELICON	Koper
Marko	POGAČNIK	Ljubljana
Ciril	RAVBAR	Sežana
Peter	TOŠ	Ljubljana
Tit	TURNŠEK	Krmelj
Jože	VIDIČ	Lendava

8. Komisija za obrambna vprašanja

Janez	BUTARA	Ljubljana
Milan	GORJANC	Ljubljana; predsednik
Janez	LESJAK	Grosuplje
Dr. Vaso	PREDOJEVIČ	Ljubljana
Tit	TURNŠEK	Krmelj

Predstavniki Zveze združenj borcev za vrednote NOB Slovenije v drugih organih v mandatnem obdobju 2011–2015 so:

Tit	TURNŠEK	Koordinacija veteranskih in domoljubnih organizacij Slovenije (KoDVOS)
Marko	POGAČNIK	Odbor Svetovne federacije veteranov
Meta	MENCEJ	Koordinacija seniorskih organizacij Slovenije
Andrej	MARINC	Odbor Partizanske smučine – Cerklje '45
Mag. Andrej	ŠUŠTERŠIČ	Zbor ustanoviteljev Ustanove Šiftarjeve fundacije
Dr. Marjan	ŽNIDARIČ	Programski svet Ustanove Šiftarjeve fundacije
Jože	VOZNY	Svet fundacije Franca Rozmana Staneta
Viktorija	POTOČNIK	Uprava fundacije Franca Rozmana Staneta

VREDNOTENJE NOB PO RAZISKAVAH SLOVENSKEGA JAVNEGA MNENJA

Uvod

Sprememba političnega sistema v slovenski družbi (1990) in vzpostavitev večstrankarske demokratične ureditve ter razgradnja samoupravnega socializma, ob hitrem prehodu na kapitalistični način gospodarjenja, je potekala v senci boja proti komunizmu. Zlasti po osamosvojitvi in vzpostavitvi samostojne države je (bil) v javnem govoru ta boj podprt z enačenjem samoupravnega socializma z najbolj trdimi oblikami realnega socializma (kot je prevladoval v državah pod varstvom SZ in Varšavskega pakta) oziroma kar komunizma.

Ker pa so vladajoči slovenski oblastniki, ki so vsestransko sodelovali z zasedbenimi oblastmi, tudi NOB že v času druge svetovne vojne izenačevali s komunizmom, se je vse obdobje po drugi svetovni vojni (od prvih let uvajanja revolucionarnih sprememb delno po sovjetskem vzoru, prek postopnega uvajanja samoupravnega socializma v letih od 1950 do 1990) preprosto uvrstilo v »komunizem«.

Ta uvrstitev je bila povezana z oceno, da je komunizem vseskozi zločinski sistem, skratka totalitarizem, ki ga je treba celovito zrušiti. K rušenju bi morale prispevati tudi »nekomunistično« duhovno in moralno oblikovanje državljanov, to pa pomeni razširjanje in utrjevanje krščanske morale, katere glavna nosilka in edino prava utrjevalka je (po lastni nenehno ponavljani oceni) Katoliška cerkev. Vodstvo Cerkve si je ob razglasitvi, da so bili verniki (in sploh Cerkev) ves čas po drugi svetovni vojni žrtve komunizma, in ob hkratnem molku o sodelovanju z okupatorskimi oblastmi kot neomadeževana sila bodisi neposredno bodisi posredno prek njej naklonjenih strank začelo prizadevati za vnašanje in utrjevanje »prave« morale v javnem prostoru.

Foto: DS-RS

To se je zelo odkrito pokazalo v razpravi o slovenski ustavi (1990/91), ko se je silovito postavila v bran »svetosti življenja« in si prizadevala za odpravo ustavnega člena (iz leta 1974) o svobodnem odločanju o rojstvu otrok. Tudi razprava v družbenopolitičnem zboru takratne skupščine v jeseni 1991 o državnih praznikih je potekala ob odločnem nasprotovanju stranke KD, da bi se ohranil kakšen praznik, ki je povezan z NOB. V imenu sprave naj bi odpravili tudi praznik dan OF; ker to ni popolnoma uspelo, je bilo odpravljeno vsaj ime. Tako se je simbolno uresničil tudi eden od ciljev, ki ga je v času druge svetovne vojne vsebovalo domobransko geslo SOF (Smrt OF).

V imenu nove morale in demokracije se je v samostojni Sloveniji začela silovita protipartizanska, protikomunistična gonja, ki ni ostala le na ravni duhovnosti, temveč je zajela odpravo imen šol (če so bila povezana z NOB), ulic, krajev, krajevnih praznikov itd. Nosilci protikomunističnega cunamija se že dve desetletji očitno trudijo, da bi spreverili zgodovinska dejstva in da bi iz tistih, ki so z okupatorji sodelovali pri uničevanju slovenstva in pripadnikov slovenskega naroda, naredili junake in edine »prave borce« za svobodo ter žrtve komunizma. Samo ti naj bi se dovolj zgodaj borili zoper »komunizem« in za pravo demokracijo. To žaljivo izenačevanje svobodoljubnega delovanja večine ljudi s »stalinskim

komunizmom«, »totalitarizmom« v času narodnoosvobodilnega boja in kasneje vse do leta 1990 se opira predvsem na povojne poboje, ki jih dediči hlapčevske manjšine seveda izločijo iz celote zgodovinskega dogajanja in njegovih glavnih nosilcev.

Takšno delovanje je postalo že skoraj normalna praksa na vseh področjih, k čemur obilno prispevajo tudi javna množična občila, zlasti televizija s ponavljajočimi podobami skeletov v odkritih grobiščih. V silovitem protipartizanskem metežu prizadevno in neprekinjeno delujejo tudi najvišji cerkveni dostojanstveniki, ki ob vsaki priložnosti v imenu sprave neposredno ali posredno utrjujejo stališče, da je bil partizanski boj nepotreben, nesmiseln, celo zločinski. Tako med drugim razglašajo, kako da smo »majhen narod, a imamo največji madež v Evropi«, ali da »Teharje prav nič ne zaostajajo za drugimi svetovno znanimi taborišči smrti« in da so tam bili ubiti tisoči samo zaradi tega, ker so bili »drugačnega mnenja« (kot je rekel mariborski nadškof dr. Kramberger 15. 8. 2008 med pridigo na Ptujski Gori).

Vsi ti glasniki pa preprosto pozabljajo, da so se »svetovno znana taborišča« polnila najprej tudi (pogosto predvsem) s pomočjo odkritega sodelovanja nosilcev najvišjih posvetnih in cerkvenih oblastnih položajev z lastniki množične industrije smrti in da je njihova »edina in vsa resnica« prežeta s hvaležnostjo in prisego velikemu Vodji, ki so ga opevali kot baklonosca prihodnosti. Na poti v to »plemenito« prihodnost pa so pogosto najbolj umazana dela opravljali prav domači sodelavci, ki so dobro poznali teren.

Zagovorniki nove »celovite resnice« upravičujejo zahteve, da je treba domobrancem dodeliti status žrtve in da je za to treba ustanoviti angleško-slovensko komisijo (kot je bilo odkrito povedano 23. avgusta lani ob slovesnosti v spomin na »vse totalitarizme« v Štanjelu). V imenu te »resnice« pripadniki Nove Slovenije kar naprej ponavljajo, da je Tito zločinec, v letošnjem letu ob izidu evrskega kovanca pa, da je Franc Rozman Stane zločinec. V imenu te »resnice« se

domobranci razglašajo za odporiško gibanje, ker da so se »borili proti sovražniku« (Deset let Vikariata v SV, 2010).

Zelo skrčen oris dogajanja v zadnjih dveh desetletjih je potreben, da bi laže razumeli podatke o spreminjanju stališč odraslih prebivalcev Slovenije, kakor jih kažejo sistematična raziskovanja slovenskega javnega mnenja v tem času. V nadaljevanju predstavljam nekatera značilna stališča, na podlagi katerih se lahko približamo spoznanjem o prevladujočem duhu časa v samostojni Sloveniji. Pri tem se bom opirala na podatke iz raziskav SJM v letih od 1993 do vključno 2011, ki so bile izvedene na Centru za raziskovanje javnega mnenja in množičnih komunikacij na FDV na reprezentativnih vzorcih.¹ Ker se niso v vseh meritvah SJM pojavljala vsa vprašanja v zvezi z NOB, bodo posamezni podatki prikazani tudi v krajšem časovnem izseku.

Druga svetovna vojna – usodna delitev slovenskega naroda

Ali se je kaj spremenilo vrednotenje usodnosti posameznih dogodkov v preteklosti, lahko ugotovimo iz odgovorov na vprašanje, ki je bilo postavljeno v raziskavah slovenskega javnega mnenja 1995 in 2003: »Ali je v katerem od spodaj naštetih obdobj prišlo do dogodkov, ki so usodno razdelili slovenski narod?«

Da je takšen dogodek pomenila **druga svetovna vojna**, se je odločilo **največ** anketirancev tako leta **1995 (62,7 %)** kot **2003 (60,0 %)**. Na drugo mesto se je uvrstilo obdobje »nastopa komunizma po drugi svetovni vojni« – leta 1995 59,2 %, 2003 pa 49,9 %. Kot je očitno, se je precej zmanjšal delež tistih, ki so videli v »komunizmu« drugo najusodnejše obdobje. Zmanjšanje

¹ Za leta 1993, 1994, 1995 in 1998 je vir Vrednote v prehodu II, ured. Niko Toš, Ljubljana: FDV, IDV 1999; za leto 2003 Vrednote v prehodu III, ured. Niko Toš, Ljubljana: FDV, IDV 2004; za leto 2005 in 2007 Vrednote v prehodu IV, ured. Niko Toš, Ljubljana: FDV, IDV 2009; za leto 2011 podatki še niso objavljeni v knjižni publikaciji, temveč sem jih dobila na IDV FDV.

tega deleža si lahko razlagamo tudi kot posledico prvih negativnih množičnih izkušenj z novim redom (brezposelnost, ukinitve mnogih pomembnih industrijskih obratov, vračanje premoženja z novimi krivicami itd.).

Zakaj je druga svetovna vojna označena kot najusodnejši dogodek, kaže dvakrat potrjeno strinjanje s stališčem: »Zaradi nemške in italijanske okupacije se je slovenski narod leta 1941 znašel v življenjski nevarnosti.« Kako se je strinjanje spreminjalo, kažejo naslednji deleži po letih:

- 1 - zelo se strinja 1995 – 61,3 %, 2003 – 64,6 %
- 2 - se strinja 1995 – 16,7 %, 2003 – 13,1 %
(skupaj 1 + 2/95 = 78,0 %, 1 + 2/03 = 77,7 %) !!
- 3 - zelo se ne strinja 1995 – 3,2 %, 2003 – 4,1 %
- 4 - se ne strinja 1995 – 4,1 %, 2003/1 – 2,9 %
(skupaj 3 + 4/95 = 7,3 %, 3 + 4/03 = 7,0%)
- 5 - neodločen 1995 – 10,8 %, 2003 – 9,9 %
- 6 - ne ve – 3,9 %, 2003 – 5,4 %.

Pomen Osvobodilne fronte slovenskega naroda in obsodba izdaje

Odločitev za upor in narodnoosvobodilni boj je bila po mnenju večine pogoj za preživetje narodne skupnosti, kar kaže strinjanje s stališčem: »Če se Slovenci pod vodstvom komunistov in Osvobodilne fronte leta 1941 ne bi uprli, bi kot narod verjetno izginili.«

- 1 - zelo se strinja 1995 – 42,5 %, 2003 – 39,0 %
- 2 - se strinja 1995 – 16,6 %, 2003 – 18,3 %
(skupaj 1 + 2/95 = 59,1 %, 1 + 2/03 = 57,3 %);
- 3 - zelo se ne strinja 1995 – 14,1 %, 2003 – 11,4 %;
- 4 - se ne strinja 1995 – 9,1 %, 2003 – 8,9 %
(skupaj 3 + 4/95 = 23,2 %, 3 + 4/03 = 20,3 %)
- 5 - neodločen 1995 – 11,2 %, 2003 – 12,7 %
- 6 - ne ve 1995 – 6,6 %, 2003 – 9,8 %.

Kljub različnim oblikam opravičevanja kolaboracije slovenskih posvetnih in cerkvenih oblasti, ki se po letu 1990 nenehno porajajo, večina odraslih anketirancev razume to kot zavržno dejanje, preprosto

kot hlapčevstvo in izdajo. O tem govore ocene iz raziskovanja slovenskega javnega mnenja leta 1995, ko so anketiranci vrednotili naslednje dejanje: »Ob napadu na Jugoslavijo leta 1941 so predstavniki slovenske oblasti šli k Nemcem in kasneje še k Italijanom s prošnjo, da zasedejo Slovenijo. Kako bi vi danes ocenili to dejanje, ali kot...«

- 1 - modrost oblasti, ki je tako hotela iztržiti čim boljše pogoje za preživetje med vojno – 8,3 %
- 2 - kot sprejemljiv izhod v sili – 19,2 %
- 3 - kot izraz slovenskega hlapčevstva – 15,3 %
- 4 - kot narodno izdajstvo – 37,0 %
(3 + 4 skupaj – 52,3 %)
- 5 - kaj drugega – 4,3 %
- 9 - ne vem – 15,9 %.

(Podobne rezultate je dala raziskava leta 1998).

Vrednotenja upora in kolaboracije

Glede na dolgotrajno izpostavljenost sprevrnjenemu »simbolnemu žarčenju« in enostranskemu prikazovanju zgodovinskega dogajanja je smiselno vprašanje, kolikšna je v zavesti odraslih prebivalcev Slovenije (še) vsebnost »pozitivnega moralnega kapitala«, ustvarjenega zlasti v času narodnoosvobodilnega boja, in kako se v stališčih ljudi kažejo učinki takšne usmeritve. Izhodišče za odgovor je mogoče najti v primerjavi podatkov, ki so bili zbrani v letih 1998, 2005, 2007 in 2011. V vseh raziskavah so vprašani odgovarjali na naslednjo prošnjo: »Našteli vam bomo nekaj besed ali pojmov, vi pa na hitro, po prvem vtisu, brez predolgega razmišljanja, ocenite, ali imate do njih zelo pozitiven, pozitiven, negativen ali zelo negativen odnos.« Ocene prikazuje naslednja tabela.

slovensko domobranstvo slovenski partizani

SJM 1998/ 2005// 2007/// 2011 SJM 1998/ 2005// 2007/// 2011

1 - zelo negativen 14,0/ 12,2// 13,4///12,0 1,7/ 2,3// 2,9/// 1,0

2 - negativen 28,6/ 20,0// 21,8/// 33,048/7,3 //2,9 /// 6,0

3- nevtralen **44,0/ 29,1// 30,8/// 25,036,3/ 28,4// 26,9/// 28**
 4- pozitiven **11,4/ 15,3// 19,2/// 16,041,4/ 38,9// 40,2 /// 46,0**
 5 - zelo pozitiven **1,6/ 3,7// 3,0/// 4,0 15,8/ 10,5// 10,2/// 11,0**
 9 - ne ve, b. o. **0,4/ 19,8// 11/// 10,00,0/ 12,6// 10,1/// 7,0**

Podatki vrednotenja slovenskih partizanov in domobranstva kažejo naslednje značilnosti spreminjanja od 1998 do 2011:

- od 1998 do 2007 se je zmanjšalo **negativno vrednotenje domobranstva**, saj je skupni delež prve in druge ocene padel od 42,6 % na 32,2 % v letu 2005; v letu 2007 se je delež nekoliko dvignil na 35,2 % in leta 2011 je **najvišji doslej – 45,0 %**;
- delež tistih, ki **negativno vrednotijo partizane**, je v vseh merjenjih **pod 10 %** (6,5 / 9,6 //, 5,8 /// 7,0);
- delež tistih, ki imajo **nevtralen odnos do domobranstva**, je od 44 % v letu 1998 **zdrsnil na 25 %** v letu 2011, ustrezen delež **pri partizanih** pa je od 36,3 % **padel na 28 %** (in je v letih 2005, 2001 in 2011 dokaj ustaljen); to kaže, da postajajo predstave ljudi o enem in drugem pojavu bolj jasne;
- kristalizacijo ocen in polarizacijo kažejo spremembe v deležih tistih, ki **pozitivno vrednotijo domobranstvo** na eni in partizane na drugi strani: pri **domobranstvu** je delež naraščal od 11,4 % 1998 do 19,2 % 2007 in se **2011 spustil na 16 %**; pri **partizanih** pa je ustrezen delež od 41,4 % 1998 upadel na 40,2 % 2007 in v letu **2011 narasel na 46 %**; če upoštevamo še deleže tistih, ki **zelo pozitivno vrednotijo**, je pri **domobranstvu** dvig od 1,6 % 1998 na 4,0 % 2011, pri **partizanih** pa je od 15,8 % 1998 **padel na 10,2 % 2007** in se nekoliko dvignil **2011 na 11,0 %**;
- očitno je **naraščanje deleža** tistih, ki odgovarjajo z »**ne vem**« **pri domobranstvu** (od 0,4 %, prek skoraj 20 % leta 2005 do 10,0 % 2011) in tudi **pri partizanih** (od 0,0 % 1998, prek 12,6 % 2005 do 7,0 % leta 2011).

Za koga so se borili partizani in domobranci?

O spreminjanju odgovora na to vprašanje govorijo podatki raziskave slovenskega javnega mnenja v letih 1993, 1994, 2005, 2007 in 2011. Podlaga za opredeljevanje je bilo naslednje izhodišče: »*V Sloveniji se pojavlja več različnih pogledov o medvojnih dogajanjih (1941-1945) v Sloveniji (partizanstvo, domobranstvo). Navedli vam bomo nekaj teh pogledov, vi pa povejte, kateri od njih je vam najbližji.*«

1 - Partizani so bili pravičen boj zoper okupatorja, domobranci pa so nedopustno sodelovali z okupatorjem
1993 – 36,3 %; 1994 – 37,7 %; 2005 – 41,49 %; 2007 – 37,4 %; **2011 – 48,0 %**

2 - Partizani so se borili za **komunistično revolucijo**, ki so se ji domobranci upravičeno uprli
 1993 – 8,7 %; 1994 – 7,6 %; 2005 – 6,7 %; 2007 – 7,8 %; 2011 – 8,0 %

3 - Domobranci so se upravičeno uprli komunistični revoluciji v NOB, ne bi pa smeli sodelovati z okupatorjem
1993 – 17,6 %; 1994 – 21,4 %; 2005 – 17,0 %; 2007 – 16,6 %; **2011 – 13,0 %**

4 - drugo
1993 – 5,5 %; 1994 – 3,7 %; 2005 – 5,9 %; 2007 – 5,9 %; **2011 – 10,0 %**

5 - ne vem, brez odgovora
1993 – 32,0 %; 1994 – 29,5 %; 2005 – 29,0 %; 2007 – 32,2 %; **2011 – 22,0 %**

Od 1993 do 2011 se je **občutno povečal delež tistih**, ki so prepričani, da so **partizani bili pravičen boj** – teh je skoraj polovica. Glede na strankarsko pripadnost so **nad povprečjem** (48 %): SD (75 % od vseh anketiranih članov SD – 102), Zares (67 %), DeSUS (66 %) in LDS (58 %); pod povprečjem pa so: SLS (37 %), SDS (30 %) in NSI (26 %).

V vseh meritvah je **zelo malo ljudi sprejelo sprevernjene razlage**, ki partizanski boj enačijo z »boljševistično«, komunistično revolucijo – njihov delež je stalno pod

9 %. Po podatkih iz leta 2011 je precej **nad povprečjem** NSI (21 %), **pod povprečjem** pa SD (5 %) in Zares (5 %).

Podpora domobrancem (ob hkratni kritiki sodelovanja z okupatorjem) se je **zmanjšala** od 17,6 % v 1993 na 13,0 % 2011. Po strankarski pripadnosti so **nad povprečjem** (13 %): SLS (30 %), SDS (26 %), NSI (21 %) in LDS (16 %); **pod povprečjem** pa so: SD (3 %), DeSUS (6 %), SNS (9 %) in Zares (10 %).

Nevednost, ki se je kazala od 1993 do 2007 pri skoraj eni tretjini vprašanih, se je 2011 zmanjšala na dobro petino (od 32,2 % na 22 %). Res pa se je povečal delež tistih, ki si mislijo kaj drugega (od 5,5 % 1993 na 10 % 2011), kar pa niti ne preseneča glede na pogosto pristransko delovanje zlasti elektronskih medijev.

Kot je pokazala raziskava slovenskega javnega mnenja **1995**, je tedaj večina anketirancev razumela domobransko sodelovanje z okupatorsko vojsko kot izdajo. S stališčem *»Boj domobranskih enot na strani okupatorja je bil dejanje izdaje lastnega naroda«* se je (zelo) strinjalo 59,8 %. Skoraj izenačena sta deleža tistih, ki se (zelo) ne strinjajo – 15,5 % in neodločenih – 14,6 %, medtem ko jih 10,2 % ni vedelo, kako bi se odločili.

Kako so se spreminjale ocene o tem, za **čigave interese** so se **borili domobranci**, kažejo deleži strinjanja s stališčem *»Domobranci so se borili za slovenske interese«* v letih 1995 in 2003. S tem stališčem se:

1 - močno strinja 1995 – 17,6 %, 2003 – 13,5 %;

2 - strinja 1995 – 13,8 %, 2003 – 11,8 %

(skupaj 1 + 2/95 = 31,4 %, 1 + 2/03 = 25,3 %)

3 - močno ne strinja 1995 – 26,7 %, 2003 – 17,0 %

4 - ne strinja 1995 – 14,0 %, 2003 – 28,4 %;

(skupaj 3 + 4/95 = 40,7 %, 3 + 4/03 = 45,4 %)

5 - neodločeni 1995 – 19,9 %, 2003 – 19,7 %

6 - ne ve 1995 – 8,1 %, 2003 – 9,6 %.

Iz razvrstitve odgovorov se kažeta dve tendenci. Delež tistih, ki se strinjajo s stališčem, da so se **domobranci borili za slovenske interese**, se je v času od 1995 do 2003

očitno zmanjšal – od skoraj ene tretjine na četrtino. V istem obdobju se je delež tistih, ki se ne strinjajo s tem stališčem, povečal, medtem ko se deleža neodločenih in nevednih praktično nista spremenila in ostajata sorazmerno visoka (malo pod tretjino vseh anketiranih odraslih).

Kako pa so se v tem času spremenile ocene o partizanskem boju, kažejo deleži strinjanja z naslednjo trditvijo: *»Partizani so se borili za slovenske interese«*:

1 - močno se strinja 1995 – 55,7 %, 2003 – 57,8 %;

2 - se strinja 1995 – 18,1 %, 2003 – 18,5 %;

(skupaj 1 + 2/95 = 73,8 %, 1 + 2/03 = 76,3 %)

3 - se (močno) ne strinja 1995 – 6,9 %, 2003 – 3,7 %;

4 - se ne strinja 1995 – 5,3 %, 2003 – 4,5 %;

(skupaj 3 + 4/95 = 12,2 %, SJM 03/1 – 8,2 %)

5 - neodločeni 1995 – 11,9 %, 2003 – 12,4 %

6 - ne ve 1995 – 2,1 %, 2003 – 3,1 %.

Na podlagi primerjave deležev (ne)strinjanja je očitno, da se je **okrepilo prepričanje, da so se partizani borili za interese slovenskega naroda**, še nekoliko močneje se je zmanjšalo nestrinjanje s tem stališčem. Kratko in jedrnato: v **začetku 21. stoletja** **dobro tri četrtine anketirancev ocenjuje, da so bili partizani tisti, ki so se borili za svoj narod, ne pa domobranci.**

K zanesljivosti te ocene lahko prispeva tudi deleži tistih, ki so se leta 2003 strinjali s trditvijo *»V času druge svetovne vojne je bila partizanska vojska edina prava slovenska vojska.«* Razvrstitev deležev je naslednja:

1 - močno se strinjam – 47,5 %

2 - se strinjam – 18,5 %

(skupaj 1 + 2/03 = 65,4 %)

3 - močno se ne strinjam – 5,6 %

4 - ne strinjam se – 6,7 %

(skupaj 3 + 4/03 = 12,3 %)

5 - neodločen – 13,3 %

6 - ne ve – 8,9 %.

Kdo je bil deležen večje podpore?

V letih 1995 in 2003 so anketirancem postavili tudi vprašanje: »Kakšno podporo med slovenskim prebivalstvom sta imela Osvobodilna fronta in partizanstvo?« Na to vprašanje so odgovarjali tako:

1 + 2 - podporo (velike) večine prebivalstva 1995 – 61,4 %, 2003 – 62,0 %

3 - podporo približno polovice prebivalstva 1995 – 25,65 %, 2003 – 22,1 %

4 + 5 - podporo manjšega (le neznatnega) dela prebivalstva 1995 – 7,4 %, 2003 – 6,6 %

6 - nobene podpore 1995 – 0,6 %, 2003 – 0,3 %

7 - ne vem 1995 – 5,0 %, 2003 – 9,0 %.

Na vprašanje: »In kakšno podporo je po vašem mnenju med slovenskim prebivalstvom imelo slovensko domobranstvo?« pa so anketiranci odgovarjali takole:

1 + 2 - podporo (velike) večine prebivalstva 1995 – 6,1 %, 2003/1 – 7,2 %

3 - podporo približno polovice prebivalstva 1995 – 16,2 %, 2003 – 17,2 %

4 + 5 - podporo manjšega (le neznatnega) dela prebivalstva 1995 – 63,2 %, 2003 – 59,1 %

6 - nobene podpore 1995 – 3,1 %, 2003 – 2,6 %

7 - ne vem 1995 – 11,5 %, 2003 – 13,9 %.

Delež nevednih se povečuje pri obeh vprašanjih, to pa je plodna podlaga za vnašanje izrazito pristranskih sodb v predstave posameznikov, kar lahko prispeva tudi k nadaljevanju sprevračanja zgodovinskih dejstev.

Vrednotenje socializma in kapitalizma

Podobno kot so ocenjevali partizane in slovensko domobranstvo, so vprašani izražali tudi svoj odnos do pojma (in pojava) socializem in kapitalizem. Spreminjanje ocen od 1998 do 2011 kaže naslednja tabela.

socializem kapitalizem

SJM 1998/ 2005// 2007/// 2011 SJM 1998/ 2005// 2007///

2011

1 - zelo negativen 2,9/3,3 // 2,8 /// 2,0 7,2/9,7 // 9,3 /// 7,0

2 - negativen 24,1/16,0 // 19,6 /// 14 27,5/25,9 // 27,0 /// 33

3 - nevtralen 42,9/38,3 // 40,2 /// 35 47,5/33,5 // 38,4 /// 38

4 - pozitiven 26,1/27,2 // 25,9 /// 40,0 15,2/12,8 // 12,0 /// 12,0

5 - zelo pozitiven 3,8/ 4,3 // 3,9 /// 4,0 2,4/1,1 // 1,4 /// 1,0

7 - ne ve, b. o. 0,1/10,9 // 7,6 /// 5,0 0,2/17,0 // 11,9 /// 9

Ocene odnosa do predhodnega in sedanjega družbenoekonomskega sistema kažejo, da je **pozitivno vrednotenje socializma precej višje v primerjavi s kapitalizmom**: (zelo) pozitiven odnos se je od 29,9 % 1998 dvignil na 44 %, pri kapitalizmu pa sta ustrezna deleža **padla od 17,6 % 1998 na 13 % 2011**; hkrati se **zmanjšuje negativno vrednotenje socializma** (od 27,0 % 1998 na 16 % 2011) in **povečuje negativno vrednotenje kapitalizma** (od 34,7 % 1998 na 40 % 2011). Ljudje vedno bolj ocenjujejo sistem na podlagi lastnih izkušenj, kajti gonja proti »totalitarizmu« se je v zadnjih letih še okrepila.

Ocena razmer od 1945 do 1990

Ob nenehnem ponavljanju, da je bil čas socializma »svinčeni čas«, doba totalitarizma in podobno, je vredno pozornosti ocenjevanje tega časa v samostojni Sloveniji. Odrasli prebivalci Slovenije so v razmiku osemnajstih let trikrat ocenjevali takratne razmere – 1993, 1994 in 2005. Spodbujeni s trditvijo »Obstajajo različna mnenja o razmerah, v katerih smo živeli v Sloveniji v desetletjih po 2. svetovni vojni – vse do volitev 1990. Navajamo jih nekaj, vi pa povejte, katero je vam osebno najbližje«, so se odločali tako, kot prikazuje naslednja tabela.

Ocene razmer po raziskovanju SJM 1993, 1994, 2005 in 2011(v %)

1 - to obdobje je čas strahu in zatiranja

1993 – 6,1 %; 1994 – 6,8 %; 2005 – 7,1 %; 2011 – 6,0 %

2 - bilo je marsikaj dobrega, pa tudi marsikaj slabega

1993 – 67,1 %; 1994 – 65,5 %; 2005 – 61,6 %;
2011 – 55,0 %

3 - to je bil čas napredka in dobrega življenja

1993 – 16,5 %; 1994 – 16,8 %; 2005 – 19,6 %;
2011 – 25,0 %

4 - drugo

1993 – 1,7 %; 1994 – 1,9 %; 2005 – 1,8 %; 2011 – 3,0 %

9 - ne vem, b. o.

1993 – 8,5 %; 1994 – 9,0 %; 2005 – 10,0 %;

2011 – 11,0 %.

Kot kažejo gornji podatki, **večina prebivalstva ne vidi v socialističnem obdobju le slabosti**, strahu in zatiranja (tako ocenjujočih je po meritvah od 1993 do 2011 le od 6-7 %, najbolj so takšne ocene izražene pri pripadnikih NSI). Se je pa delež tistih, ki označujejo ta čas kot »napredek in dobro življenje«, zvišal od 16,5 % 1993 na 25,0 % v letu 2011 (najnižji je delež pri pripadnikih NSI). Kljub temu se ocena o totalitarizmu in »svinčenem času« nikakor ne umika iz javnega govora.

O ponosu na zmago nad fašizmom in nacizmom

V raziskovanju slovenskega javnega mnenja je bilo leta 2005 zastavljeno naslednje vprašanje: *»Maja letos bo Evropa proslavljala 60. obletnico konca druge svetovne vojne in zmage nad nacizmom in fašizmom. Ali smo Slovenci lahko ponosni na svojo vlogo pri tej zmagi ali ne?«* Vprašanje o ponosu je bilo ponovljeno, ko je bilo proslavljanje 60. obletnice zmage že mimo (v raziskavi leta 2007). Kot je videti iz odgovorov, je absolutno prevladujoča ocena, da je ta zmaga temelj za ponos, čeprav se je delež ponosnih nekoliko znižal, delež nevednih pa se je precej povišal:

1 - da, lahko smo ponosni 2005 – 81,1 %; 2007 – 74,5 %

2 - ne, ni razloga, da bi bili ponosni 2005 – 5,5 %;

2007 – 7,7 %

3 - ne vem, ne morem oceniti 2005 – 13,4 %;

2007 – 17,8 %

Splošni podatki SJM v letu 2007 o ponosu na vlogo Slovencev pri zmagi nad nacizmom in fašizmom se pa očitno razlikujejo, če jih opazujemo glede na starost, zaposlitev, kraj bivanja ter spol. Navajam le nekaj tistih deležev, ki najbolj odstopajo od povprečij. Tako je pri tistih, ki so **stari manj kot 30 let, na sploh najnižji delež ponosnih na zmago** (68 % v primerjavi s povprečnim – 75 % deležem) ter precej nadpovprečen delež nevednih (24 % v primerjavi s povprečnim – 18 % deležem). Sicer pa so za celotno opazovano populacijo **nadpovprečno veliki deleži nevednih** (ali tistih, ki niso odgovorili na vprašanje) še pri brezposelnih (25 %) in tistih, ki živijo na **Koroškem, v Savinjski dolini in na obalno-kraškem območju** (32 %, 24 % in 22 % v primerjavi s povprečjem – 18 %).

Po ponosu na zmago nad nacizmom in fašizmom **najbolj izstopajo od povprečja prebivalci Notranjsko-kraške regije** (96 % v primerjavi s povprečjem – 75 %), **Zasavske (90 %), Ljubljane (86 %), Goriške (82 %) in Spodnjeposavske (80 %)**. **Najnižji delež ponosnih** je izražen pri prebivalcih **Koroške** (samo 47 % glede na povprečje – 75 %). Nadpovprečno ponosni so višje in visoko izobraženi (80 %) ter vodilni in vodstveni (85 %). In še glede spola: **moški so nekoliko bolj ponosni kot ženske** (77 %, 72 %).

Med tistimi, ki menijo, da ni razloga za ponos, so na prvem mestu prebivajoči na **Koroškem** (21 % glede na povprečni delež – 8 %), nekoliko manj tisti iz osrednje slovenske regije brez Ljubljane (12 %), podjetniki (17 %) in tedenski obiskovalci verskih obredov (13 %).

Kolaboracija z okupatorjem je moralno zavržno dejanje

Pri odraslih anketirancih je še vedno močno stališče o nesprejemljivosti sodelovanja z okupatorjem. Prevladujoče zavračanje (izdajalskega) delovanja domobrancev je bilo potrjeno v prvi polovici 90. let dvakrat – v raziskavi 1993 in 1995, ko

so se anketiranci odločali v zvezi z vprašanjem: »V zadnjih letih so bile objavljene različne pobude in zahteve, kako naj država uredi odnos do medvojnih dogajanj, povojnih dogodkov in ustanov prejšnjega enopartijskega političnega sistema. Navajamo nekatere, vi pa povejte, ali se z njimi strinjate ali ne strinjate.« Pomembne so ocene naslednjih dveh pobud.

Pobuda, ki je bila po osamosvojitvi skorajda tema dneva, »Domobranci so se upravičeno borili zoper komuniste in zato zaslužijo priznanje«, je pri anketirancih naletela na prevladujoče nestrinjanje, kar kaže razvrstitev deležev v letu 1993 in 1995:

- 1 - (zelo) se strinja 1993 – 10,2 %, 1995 – 15,2 %
- 2 - (zelo) se ne strinja **1993 – 50,4 %, 1995 – 60,5 %**
- 3 - neodločeni 1993 – 17,3 %, 1995 – 13,4 %
- 4 - ne ve 1993 – 22,1 %, 1995 – 10,9 %.

Na podoben sprejem je naletela tudi pobuda: »Državni zbor naj razglasi narodno-osvobodilni boj kot državljansko vojno in partizane kot kolaborante s tujo sovražno silo«, kar kaže naslednja razvrstitev deležev:

- 1 - (močno in v glavnem) soglaša 1993 – 6,7 %, 1995 – 8,4 %
- 2 - (močno in v glavnem) **ne soglaša 1993 – 51,7 %, 1995 – 68,2 %**
- 3 - neodločeni 1993 – 15,1 %, 1995 – 10,7 %
- 4 - ne pozna 1993 – 26,5 %; 1995 – 12,7 %.

Ocene vodstva Rimskokatoliške cerkve v času okupacije

Glede na neprekinjeno prizadevanje slovenske Katoliške cerkve, da bi se prikazala kot edina prava branilka narodnih interesov v času druge svetovne vojne, in spričo zamolčevanja aktivnega sodelovanja vodilnih oseb v etnocidnem delovanju okupatorskih sil so vredne pozornosti ocene, ki sta jih prinesli dve raziskavi slovenskega javnega mnenja. V letu 1995 in 2003 so na prošnjo: »Kako bi vi na splošno ocenili vlogo vodstva slovenske Rimskokatoliške cerkve v

času okupacije med drugo svetovno vojno?« anketiranci ocenjevali takole:

- 1 - zelo pozitivno 1995 – 1,8 %, 2003 – 1,2 %
- 2 - pozitivno 1995 – 25,1 %, 2003 – 18,8 %
(skupaj pozitivno 1995=26,9, 2003= 20,0%)
- 3 - negativno 1995 – 42,2 %, 2003 – 33,7 %
- 4 - zelo negativno 1995 – 9,9 %, 2003 - 9,8 %
(skupaj negativno 1995 – 52,1 %, 2003 – 43,5 %)
- 5 - ne ve 1995 – 21,1 %, 2003/1 – 36,4 %.

Spreminjanje ocen o Rimskokatoliški cerkvi kaže tri ključne težnje, ki gotovo niso naključne, temveč so posledica prevladujočega javnega govora in vsestranske medijske produkcije pomembnih dogodkov. Najprej je očitno zmanjšanje negativnega ocenjevanja dejavnosti RKC v času druge svetovne vojne. V nekoliko manjšem obsegu se je povečalo pozitivno vrednotenje te dejavnosti, izredno pa je narasel delež tistih, ki ne vedo, kako bi ocenili to dejavnost.

Zelo močno je navzoča tudi nevednost o ključnih nosilcih usodnih dejanj Rimskokatoliške cerkve v času druge svetovne vojne. To se je očitno pokazalo v dveh raziskavah slovenskega javnega mnenja – 1995 in 2003. Na vprašanje: »Ali veste, kdo je bil dr. Gregorij Rožman? Ali lahko ocenite njegovo vlogo kot ljubljanskega škofa v času druge svetovne vojne z vidika ohranitve slovenskega naroda?« so anketiranci odgovarjali takole:

- 1 + 2 - (zelo) pozitivna 1995 – 6,7 %, 2003 – 7,7 %
- 3 + 4 - (zelo) negativna 1995 – 21,6 %, 2003 – 24,7 %
- 5 - ne more oceniti 1995 – 13,5 %, 2003 – 15,2 %
- 6 - ne ve, kdo je Rožman 1995 – 58,2 %, 2003 – 52,4 %.

Nevednost o ključnih nosilcih kolaboracije je plodna podlaga, na kateri uspevajo prizadevanja za moralno razbremenjevanje Rimskokatoliške cerkve v času druge svetovne vojne na Slovenskem. Prav tako se na tem temelju lahko krepi podoba, ki jo sama o sebi vztrajno (in z vsemi razpoložljivimi sredstvi duhovnega modeliranja individualnih predstav) ustvarja, namreč,

da je (edina) delovala narodnoobrambno in skrajno moralno pozitivno ter da je bila najbolj prizadeta žrtev »komunizma«.

Sklepna misel

Opazovanje sprememb v stanju duha na Slovenskem v dvajsetih letih samostojne države me napeljuje k ugotovitvi, da spomenik sprave s takšnim sporočilom, kot se je oblikovalo in utrjevalo v tem času, verjetno ne bo prispeval k prizadevanjem za želeno prihodnost, ki bi omogočala sožitje ob raznolikosti prepričanj in političnih usmeritev. Veliko bolj kot obelisk po španskem (frankističnem) zgledu bi potrebovali spominsko znamenje, na katerem bi bili zapisani ključni podatki o prelomnih dogajanjih in vseh njihovih institucionalnih ter množičnih – ciljno neenako usmerjenih – nosilcih, zlasti od zahteve po zedinjeni Sloveniji naprej in z vrhom v času druge svetovne vojne in narodnoosvobodilnega boja.

Ljubljana, september 2011

Dr. Maca Jogan,
članica predsedstva
ZZB NOB Slovenije

UVODNI DEL S 26. SEJE IZVRŠNEGA ODBORA ZB CELJE

IO ZB Celje je na svoji seji, ki je bila 28. septembra 2011, med drugim obravnaval tudi naslednje točke, ki so aktualne za širše članstvo ZB:

1. Včerajšnji sestanek s predsedniki KO je dobro uspel. Poleg tekočih nalog smo obširno obravnavali Izjavo o stanju naroda in države, ki jo je oblikoval Glavni odbor Zveze. Vsebina razprave bo razvidna iz zapisnika sestanka.
2. IO ugotavlja, da sta Izjava o stanju naroda in države ter govor predsednika Zveze Janeza Stanovnika ob njegovi ponovni izvolitvi za najvišjo funkcijo v naši organizaciji odličen in celovit prerez ter ocena

stanja tako v širšem svetu kot doma, z jasno izraženo vsebinsko vlogo naše organizacije v prizadevanjih za sanacijo obstoječega stanja in koncipiranje nadaljnje razvoja naše družbe.

Pred nami so volitve v novi parlament, ki bodo 4. decembra 2011.

V našem Združenju načrtujemo organizirano predvolilno aktivnost v dveh smereh, in sicer:

- a) Z vsebinskimi povzetki temeljnih usmeritev, ki izhajajo iz obeh navedenih gradiv, bomo izdelali krajše gradivo, ki ga bomo posredovali našim članom prek objave v našem glasilu, hkrati pa bomo obe gradivi posredovali našim predsednikom KO.
- b) Za potrebe predvolilne razprave o programih posameznih strank, ki se bodo potegovale za poslanske sedeže v parlamentu, bomo pripravili do 10 vsebinskih vprašanj, jih posredovali političnim strankam ter organizirali javno razpravo o njihovih programih, s poudarkom na njihovi pripravljenosti za uveljavljanje vrednot NOB v zakonsko regulativo, ki bo nastajala v prihodnjem parlamentu. Na podlagi njihovih nedvoumnih stališč in vključenosti naših vsebin v programe parlamentarnih strank se bomo odločali za podporo posameznim strankam na volitvah.
- c) Vodstvu Zveze predlagamo, da po vsebini identično razpravo izvede tudi na ravni republike, saj se zavedamo, da programi strank nastajajo na tej ravni.

Stane Mele,
predsednik IO ZB Celje

AKADEMIJA DEMOKRACIJE NA RABU

Občina Rab je sprejela pobudo, da se na območju Kamporja uredi spominsko središče z raziskovalnim in izobraževalnim centrom. Možne lokacije tega središča so: območje nekdanjega taborišča, predvsem prostor na območju nekdanjega moškega

Foto: RTV SLO

taborišča, in prostor, ki ga predvideva občina, to je poleg urejenega pokopališča žrtev koncentracijskega taborišča Kampor.

V ta namen je Občina Rab skupaj s predstavniki protifašističnega združenja v mestu Rab skrbno pripravila posvet, katerega je financirala Evropska unija, posvečen pa je bil razmisleku, kako na hudih preizkušnjah prejšnjega stoletja graditi Evropo demokracije, človekovih pravic, strpnosti, povezanosti in sožitja, ter v končni fazi izdelavi predloga, kakšna naj bo vsebinska zasnova tega centra.

Na posvetu je s strokovnimi prispevki sodelovalo veliko zgodovinarjev, sociologov, pravnikov, psihologov in psihiatrov, politikov, med njimi nekdanja predsednika Republike Slovenije in Republike Hrvaške, Milan Kučan in Stipe Mesić, predstavnikov lokalnih oblasti, sodelavcev pri projektu ter predstavnikov lokalnega protifašističnega združenja.

ZZB za vrednote NOB Slovenije, ki je partnerka v tem projektu, saj je bila več kot polovica taboriščnikov iz Slovenije, sem zastopal Herman Janež, predsednik Taboriščnega odbora Rab-Gonars, ki sem v otroštvu spoznal vse bridkosti fašističnega Kamporja.

Organizatorji bodo na podlagi dognanj tega posveta pripravili načrt za spominsko

središče in za njegovo dejavnost v povezavi z Akademijo demokracije.

Herman Janež,
predsednik Taboriščnega odbora
Rab-Gonars

★★★

22. ZASEDANJE STALNEGA ODBORA SVETOVNE VETERANSKE ORGANIZACIJE ZA EVROPSKE ZADEVE

Stalni odbor Svetovne veteranske federacije za evropske zadeve je letos od 26. do 28. maja zasedal v ukrajinski prestolnici. Na tokratnem zasedanju je dobilo veteransko geslo o prijateljstvu prek meja dodaten pomen, saj je sestanek evropskih veteranskih organizacij prvič, odkar obstaja Skupnost neodvisnih držav, potekal v eni od njenih držav članic. Dokaz za to, da so to sporočilo enako razumeli tudi naši ukrajinski gostitelji, Vseukrajinska zveza vojnih veteranov in Organizacija veteranov vojne v Afganistanu, je bila odlična organizacija zasedanja, pozornost ukrajinskih oblasti in znana slovenska gostoljubnost. Udeleženci zasedanja pa smo izkoristili priložnost, da smo se lahko v Kijevu pred več spominskimi znamenji poklonili žrtvam druge svetovne vojne in vojne v Afganistanu ter pred spomenike položili vence.

Letos je v Kijevu sodelovalo dvaindvajset držav članic Stalnega odbora za evropske zadeve, dve državi članici z drugih območij

Foto: Marko Pogačnik

Foto: Marko Pogačnik

(Angola, Maroko) in tri države opazovalke (Nemčija, Latvija in Uzbekistan). V enotni delegaciji iz Republike Slovenije so bile zastopane tri od štirih veteranskih organizacij, ki so članice Svetovne veteranske organizacije. V delegaciji so bili: Marjan Grabnar, podpredsednik, in Mitja Jankovič, generalni sekretar Zveze veteranov vojne za Slovenijo, Anton Pozvek, generalni sekretar Združenja Sever, in podpisani Marko Pogačnik v imenu Zveze združenj borcev za vrednote NOB.

Ena od pomembnejših tem zasedanja so bila poročila nacionalnih organizacij o dejavnostih v obdobju zadnjih dveh let. Slovenija je pripravila poročilo s težiščem na pravni problematiki veteranov v Sloveniji, v ustni dopolnitvi poročila pa je med drugim izrazila bojazen pred morebitnimi vladnimi spremembami v zakonodaji s tega področja, ki bi bile v škodo veteranov.

Ob koncu tridnevnega zasedanja je Stalni odbor sprejel štiri resolucije. Na predlog Portugalske dve, in sicer prvo s področja zdravstvenega varstva, v kateri Stalni odbor poziva

članice Svetovne veteranske organizacije, naj vplivajo na svoje nacionalne vlade, da v sedanji globalni gospodarski krizi ne bi zmanjševale obstoječih pravic, ampak naj si raje še naprej prizadevajo za izboljševanje zdravstvenih in podpornih storitev, namenjenih veteranom in žrtvam vojn, ki s staranjem potrebujejo vse več pomoči. Druga resolucija, ki jo je Stalni odbor prav tako na predlog Portugalske soglasno sprejel, poziva države, ki tega še niso storile, naj pristopijo k prvi konvenciji ZN o pravicah vojnih

invalidov in civilnih žrtev vojn. (Cilj konvencije je invalidom omogočiti uživanje enakih pravic, kot veljajo za vse ostale. To je prva celovita pogodba o človekovih pravicah, ki jo je ratificirala tudi EU. Podpisalo jo je vseh 27 držav članic EU, piscu pa ni znano, ali jo je tudi že vseh 27 ratificiralo. Konvencija določa minimalne standarde za zaščito civilnih, političnih, družbenih in ekonomskih pravic invalidov, op. p.). V tretji resoluciji, ki jo je pripravila Francija in jo je Stalni odbor prav tako soglasno sprejel, je zapisan poziv nacionalnim veteranskim organizacijam, da ne glede na njihova etnična, filozofska ali verska prepričanja združijo sile v zavzemanju za mir v Evropi in za boljše medsebojno razumevanje. Od nas veteranov se pričakuje, da bomo še aktivnejši v boju proti rasizmu in ksenofobiji, ki v sedanji ekonomski in socialni krizi tudi v Evropi vse bolj narašča. Četrto resolucijo je predlagala delegacija SUBNOR-ja Srbije v obliki poziva vladam BiH, Hrvaške, Črne gore in Srbije k takojšnjemu vračanju beguncev in razseljenih oseb iz obdobja vojnih konfliktov v devetdesetih letih na njihove domove. V dokaj obširni razpravi je sodelovalo večje število delegacij in posledično je besedilo na koncu doživelo nekaj popravkov, vendar je bilo na koncu usklajeno v zadovoljstvo vseh prizadetih delegacij. Naša delegacija je s svojim konstruktivnim prispevkom in koordinacijo pri oblikovanju končnega besedila resolucije uspešno prispevala k doseženemu soglasju in tako je bila tudi ta resolucija, ob dveh vzdržanih (Izrael, Norveška), sprejeta z absolutno večino glasov.

Na predlog predsedujočega so bile na zasedanju oblikovane tudi nove delovne skupine za Severno, Zahodno, Vzhodno in Jugovzhodno Evropo (kamor je uvrščena tudi Slovenija) ter delovni skupini za ženska vprašanja in za ohranjanje spomina. Slovenska delegacija je na podlagi predhodnega soglasja drugih članic te skupine pridobila pristanek Portugalske za vodenje naše skupine. Predlog je bil kasneje na zasedanju soglasno sprejet. Namen skupin je, da pripravijo koristne in kakovostne programe ter pobude za aktivnosti nacionalnih zvez in celotnega Stalnega odbora za evropske zadeve.

Ob koncu zasedanja je delegacija Črne gore uradno napovedala njihovo kandidaturo za organizacijo naslednjega zasedanja Stalnega odbora za evropske zadeve. Neformalno je bil predlog pozdravljen z aplavzom, uradna odločitev o tem pa bo sprejeta kasneje.

Ocenjujemo, da je 22. zasedanje Stalnega odbora za evropske zadeve ponudilo veliko priložnosti za koristno izmenjavo mnenj in izkušenj med delegacijami. Razlike v stopnji zaščite veteranov v Evropi so žal še vedno prevelike, zato so taka srečanja tudi v tem smislu dobra priložnost za medsebojno pomoč in izmenjavo izkušenj ter nasvetov, hkrati pa pomenijo tudi priložnost za krepitev vezi med veteranskimi organizacijami in za ustvarjanje prijateljstev prek meja. Ocenjujemo, da je bila slovenska delegacija ves čas zasedanja ena aktivnejših udeleženk in je s konstruktivnim odnosom v času zasedanja pripomogla k uspešnemu reševanju morebitnih odprtih vprašanj. To nas zavezuje, da se bomo tudi v prihodnje vsaj tako ali pa morda celo še bolj aktivno vključevali v mednarodno sodelovanje z veteranskimi organizacijami, prispevali k večji strpnosti med narodi in ljudmi, h krepitvi prijateljstev prek meja in seveda vsekakor tudi k povečani skrbi za veterane v Sloveniji in v svetu. Z našim aktivnim vključevanjem v mednarodno sodelovanje in v sodelovanje v okviru Stalnega odbora za evropske zadeve pa bomo lahko nadaljevali že letos, ko se bo na Norveškem sešla delovna skupina za ženska vprašanja.

Marko Pogačnik

MINISTRICA IN NAČELNIK GENERALŠTABA ČESTITALA GENERALU IVANU DOLNIČARJU OB VISOKEM OSEBNEM JUBILEJU

Ministrica za obrambo dr. Ljubica Jelušič in načelnik Generalštaba Slovenske vojske generalmajor mag. Alojz Šteiner sta v četrtek, 1. septembra, obiskala legendarnega partizanskega poveljnika in upokojenega generala Ivana Dolničarja ter mu čestitala ob njegovem 90. rojstnem dnevu. Obisk je potekal v domu starejših občanov na ljubljanskih Fužinah, kjer general Dolničar živi s svojo soprogo.

Ministrica za obrambo dr. Ljubica Jelušič je v svojem nagovoru med drugim povedala, da smo uresničili generalovo pobudo za ustanovitev posebnega priznanja – medalje generala Franca Rozmana Staneta, ki je namenjena najzaslužnejšim poveljnikom in poveljnicam Slovenske vojske, ki so se izkazali pri delovanju v mednarodnih operacijah in na misijah. Medalje bodo prvič podelili konec septembra na postroju ob vrnitvi

kontingenta Slovenske vojske iz operacije Kforja na Kosovu. Ministrica za obrambo je generalu Dolničarju izročila tudi plaketo ministrstva za obrambo.

Načelnik Generalštaba Slovenske vojske generalmajor mag. Alojz Šteiner je generalu Dolničarju podelil kovanec generala Franca Rozmana Staneta z odtisom medalje. V svojem nagovoru je načelnik generalštaba generalmajor mag. Šteiner omenil tudi letošnjo 70. obletnico upora oziroma ustanovitve OF.

Dogodku je prisostvoval tudi predsednik Zveze združenj borcev za vrednote NOB Slovenije Janez Stanovnik, ki je bil generalov tovariš v narodnoosvobodilnem boju in njegov naslednik na položaju predsednika slovenskega borčevskega združenja. Poudaril je, da general Dolničar poseblja vrednote NOB in še posebej legendarni pohod 14. divizije na Štajersko leta 1944.

General Ivan Dolničar Janošik se je v svojem nagovoru zahvalil za čestitke ter prisotne usmeril v prepričanje, da je tudi danes, ko se spopadamo s krizo, treba ohraniti optimizem ter zaupanje vase in v svoje sposobnosti.

Na obisku so bili prisotni še predsednik Zveze slovenskih častnikov polkovnik dr. Bojan Potočnik, direktorica Doma starejših občanov Fužine Bojanka Genorio, generalov soborec iz 14. divizije Franci Leskošek, predsednik Območnega združenja slovenskih častnikov Slovenska Bistrica Iztok Šošter ter predsednika območnih združenj borcev za vrednote NOB iz Poljčan in Slovenske Bistrice, Karl Mali ter Franc Bera. S kraji, kjer živijo in delujejo omenjeni predstavniki združenj iz Štajerske, je povezan pohod 14. divizije na Štajersko leta 1944, ki je bil pomemben element v programu OF za Združeno Slovenijo.

General Ivan Dolničar Janošik je bil politkomisar 14. divizije in je znan tudi po tem, da je prvi vzpostavil stik z nemškim generalom Alexandrom Löhrom, ki je v Topolšici podpisal kapitulacijo nemških oboroženih sil za Jugovzhodno Evropo. Po vojni je general Dolničar prevzel pomembne funkcije v Jugoslovanski ljudski armadi in

v drugih pomembnih družbenih organih, v času samostojne Slovenije je bil dobro desetletje tudi predsednik slovenskega združenja borcev.

**Besedilo in fotografije:
MORS, Jerica Pavšič**

★★★

SPOMINSKA PRIREDITEV OB 68. OBLETNICI PRVEGA KONGRESA SLOVENSKE PROTIFAŠISTIČNE ŽENSKÉ ZVEZE V DOBRNIČU PRI TREBNJEM

»Na mizi so računi za dvajset let napačnih odločitev. Prišli so računi za denacionalizacijo v naravi, tajkunsko privatizacijo, za znižanje davkov najbogatejšim, za preplačane nesposobne menedžerje, za nesmiselne in potratne privatizacije v zdravstvu, za uničene javne stanovanjske politike, za vrto glave in s korupcijo začinjene naložbe v asfalt in zidove javnih zgradb ter nakupe vojaške opreme ...« je bila ostra slavnostna govornica **Sonja Lokar**, zagovornica ženske participacije v politiki in predstavnica številnih organizacij za enakopravnost spolov, na spominski slovesnosti v Dobrniču pri Trebnjem, kjer je oktobra 1943 potekal prvi kongres Slovenske protifašistične ženske zveze.

»Ti, ki so dvigali roke za napačne odločitve in z njimi celo obogateli, nam zdaj pravijo, da je jedro naših težav v preveč plačanih in zavarovanih delavcih ter javnih uslužbencih, v predragih in preštevilnih upokojencih, v preradodarnih pravicah bolnikov in invalidov ter tistih, ki so jih potisnili v množično revščino in brezposelnost. Ti pravijo, da je treba zatisniti pasove,« je bila ogorčena Lokarjeva. Sama meni, da niti ta diagnoza niti predpisano zdravlilo nista prava: »Moja diagnoza je, da je naš največji problem blokada kolektivne inteligence, ki je posledica resnega pomanjkanja demokracije.«

Lokarjeva, v novejšo zgodovino zapisana

Foto: TVM

še kot članica slovenske delegacije, ki je januarja 1990 protestno zapustila zadnji kongres Zveze komunistov Jugoslavije, je v nadaljevanju stanje v državi označila za strankokracijo, saj »so vse slovenske stranke dokončno postale združbe prikritih lobistov, ki jim načeljujejo avtorski in samovoljni predsedniki«. Ocenila je še, da je tako organizirana strankokracija sprivatizirala medije, zaslužila ali na rob odrinila nepokorne strokovnjake in podkupila ali zatrla neodvisno civilno družbo. »Tako je uničila temelje za vzpostavitev kolektivne inteligence, ki bi omogočila doseči družbeno soglasje o tem, v čem je bistvo sedanje krize in kako jo čim manj boleče za ljudi tudi preseči,« je bila nezprosna Lokarjeva in vladajoče pozvala k sestopu z oblasti.

»Če ne gre drugače, si zatisnite nos, a pojdite volit,« je Lokarjeva zbrane, med njimi so bili tudi poslanka SD Silva Črnugelj, poslanec SD Janko Veber ter nepovezani poslanec in predsednik Demokratične stranke dela Franc Žnidaršič, pozvala na volišča z namenom, da preprečijo, »da bi z navidezno večino preveliko oblast dobile stranke, ki nas, take, kot so, iz krize ne morejo rešiti, lahko pa jo zaostrijo v odkrite razredne in generacijske konflikte«, in da preprečijo vsem »nedemokratičnim vodstvom strank, da bi iz formalnega političnega odločanja, torej prihodnjega parlamenta, kljub zakonsko določenim kvotam spet izključile ženske«.

Na volitve je zbrane pred tem pozval tudi predsednik Zveze združenj borcev za vrednote NOB Slovenije **Janez Stanovnik**, ki ni mogel zaobiti odločbe ustavnega sodišča o prepovedi poimenovanja Titove ceste v

Ljubljani. Josip Broz Tito je bil komandant padlih partizanov in vseh borcev, »ki so izbrali pot časti, ker so dobro razmislili, kam pelje pot sramote«, je Stanovnik ponovil besede predsednika izvršnega odbora OF Josipa Vidmarja na kočevskem zboru odposlancev in svoj pozdravni nagovor sklenil z besedami: »4. decembra bomo na volitvah na demokratičen način branili slovensko čast in dostojanstvo!«

Z besedami, da je bilo z dejanjem ustavnega sodišča poteptano njegovo dostojanstvo, je pred tem svoj pozdravni govor zaključil tudi predsednik Združenja borcev za vrednote NOB Trebnje **Boštjan Sladič**, predsednica Društva Dobrnič **Danica Simšič** pa je bila odločna, da ne smemo dovoliti, da bi katera od ustavnih odločb spreminjala zgodovinske resnice. Dogodek izpred 68 let je označila za »cvet uporniške moči in energije in kot edinstven dogodek ne le v evropski, ampak v svetovni zgodovini, saj so se ženske zbrale v okupirani državi na svojem kongresu in se postavile zase in za svoj narod«. Simšičeva je svoj pozdrav sklenila z besedami, da gre v Dobrniču za »praznik človeškega dostojanstva«.

Rekordnih skoraj tri tisoč ljudi, med njimi tudi nekaj delegatk prvega zbora, se je zbralo na »najštevilčnejšem letnem zboru slovenskih žensk«, kot so spominsko prireditve poimenovali organizatorji; poleg Društva Dobrnič, ki je nastalo na pobudo aktiva veterank z željo ohranjanja spomina na delovanje žensk med NOB, še Združenje borcev za vrednote NOB Trebnje in Kulturnoturistično društvo Dobrnič. Pridružili so se jim tudi številni pohodniki tradicionalnega 9. pohoda po kraku Evropske pešpoti E7,

Foto: TVM

Foto: TVM

poimenovanem Pot Mare Rupene. Večji del pohodnikov se je tudi letos odločil za krajšo, 12-kilometrsko pot iz Žužemberka, nekateri pa so se vendarle podali na deset kilometrov daljšo pot iz Dolenjskih Toplic.

Med pohodniki so bili tudi tokrat sorodniki leta 2003 umrle Mare Rupene, po kateri pot nosi ime, nosilke spomenice 1941, ki je bila na prvem kongresu Slovenske protifašistične ženske zveze imenovana za sekretarko. Po 2. svetovni vojni je poleg pisanja in urednikovanja revij, med drugim tudi Naše žene, aktivno sooblikovala politiko na področju kmetijstva, vzgoje in izobraževanja, družbene aktivnosti žensk in humanitarnih dejavnosti.

Zbrane sta nagovorila še predsednik KS Dobrnič Milan Katelic in nekdanji predsednik, zdaj pa podžupan Občine Trebnje Silvester Prpar. V kulturnem programu, ki ga je vodila Petra Krnec, so sodelovali Godba Trebnje pod taktirko Primoža Kravcarja, učenke in učenci Podružnične osnovne šole Dobrnič, dijakinja in dijaki Srednje ekonomske šole Maribor in pod vodstvom Tanje Benedik še ženski pevski zbor Generacija 57 s partizanskim pesmimi ter pesmimi upora.

Silvana Knok, TVM

★★★

OBVESTILA

Ugodnosti naših članov v zdravilišču Laško in Wellness Parku Laško

Zveza združenj borcev za vrednote NOB Slovenije je v tem mesecu podpisala pogodbo

z družbo THERMANA, d.d., Zdraviliška 6, 3270 LAŠKO, o medsebojnem sodelovanju. S to pogodbo navedena družba v zdravilišču Laško članom zveze in njenim združenjem, njihovim družinskim članom in prijateljem ponuja ugodnosti pri storitvah v Zdravilišču Laško in Wellness Parku Laško, in sicer:

- a) 20% popust za:
  - bazen,
  - bazen + savno
- b) 10% popust za:
  - wellness storitve,
  - zdravstvene storitve.

Ugodnosti veljajo za člane na dan uporabe storitev in ob predložitvi veljavne članske izkaznice člana združenja, osebne dokumenta in kartice Thermanacluba.

Vsak član ob prvem prihodu v Thermano in identifikaciji s člansko izkaznico izpolni prijavnico o včlanitvi v Thermanaclub (modra kartica brezplačna, zlata kartica z letno članarino).

Pogoj za uveljavitev ugodnosti je včlanitev v Thermanaclub.

Več informacij dobite v samem zdravilišču Laško in Wellness Parku Laško **Thermana, d.d., družba dobrega počutja**, Zdraviliška cesta 6, 3270 Laško, telefon: +38634232000, faks: +38634232400, e-pošta: info@thermana.si, www.thermana.si ali na njeni spletni strani: <http://www.thermana.si/wellness>.

★★★

Ugodnosti naših članov v zdravilišču Terme Krka - v hotelih Talaso v Strunjanu

Vsi člani Zveze borcev imate v zdravilišču Krka v hotelih Talaso v Strunjanu 20 % popust na storitve med zimsko sezono – od 1. novembra do 31. marca.

Več informacij dobite na recepciji hotelov Talaso, Strunjan 148, 6323 Strunjan, telefon: +386 5 67 64 100, faks: +386 5 67 82 036, e-pošta: booking.strunjan@terme-krka.si in na njeni spletni strani <http://www.terme-krka.si/si/strunjan/hotel/>.